

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Justitiestraat 21, Antwerpen

DE RAADKAMER. — BEVOEGDHEID EN RECHTSPLEGING

(Slot)

Hoofdstuk II.

Voorlopige hechtenis.

Wet van 20 april 1874.

Daar de Raadkamer, wanneer zij zich moet uitspreken over de bevestiging van het aanhoudingsmandaat, er de wettelijkheid en regelmatigheid van dient te onderzoeken, volgen hier de voorwaarden welke bij het afleveren van het aanhoudingsmandaat moeten nageleefd worden.

Sectie I. — Afleveren van het aanhoudingsmandaat.

66. De onderzoeksrechter mag een aanhoudingsmandaat verlenen tegen een verdachte die verdacht wordt van een misdrijf strafbaar met een gevangenisstraf van 3 maand of meer, uitgenomen wanneer het een politiek of perswambedrijf betreft ander dan die voorzien in titel I van boek II van het Strafwetboek.

67. Indien het misdrijf strafbaar is met dwangarbeid van 15 tot 20 jaar of met een zwaardere straf, is het aanhoudingsmandaat verplichtend. Alleen met het akkoord van de Procureur de Konings, kan de onderzoeksrechter de verdachte in vrijheid laten.

68. In de andere gevallen (straffen van minder dan 15 jaar dwangarbeid), indien de verdachte zijn verblijfplaats heeft in België, mag de onderzoeksrechter slechts aanhoudingsmandaat verlenen wanneer er ernstige en uitzonderlijke omstandigheden aanwezig zijn welke, om wille van de openbare veiligheid, deze maatregel vereisen.

De gewichtige en uitzonderlijke omstandigheden moeten in het aanhoudingsmandaat uitdrukkelijk vermeld worden :

Bv. : noodwendigheden van het onderzoek, gevaar voor herhaling of voorzetting van de strafbare bedrijvigheid, noodzakelijkheid van afzondering van verdachte... enz.

(omzendbrief Min. v. Justitie 3e dir. gén. A., 1e Sect. Litt. P. nr. 25.340 van 6 mei 1913.)

69. Het spreekt vanzelf dat een aanhoudingsmandaat

slechts mogelijk is, wanneer er aanwijzingen van schuld aanwezig zijn in hoofde van de verdachte. (Hof van Cassatie 5 augustus 1910 — Pas. 1910-1-412), zonder dat deze aanwijzingen nochtans uitdrukkelijk in het mandaat moeten vermeld worden. (Hof van Cassatie 9 januari 1922 — Rev. Dr. Pén. 1922, p. 271.)

70. De onderzoeksrechter die het aanhoudingsmandaat verleent moet bevoegd zijn *ratione personae*, *ratione loci* en *ratione materiae* en moet bovendien regelmatig gevat zijn (*saisine*) met het misdrijf hoofdens hetwelk hij het mandaat aflevert, rekening houdend met de regels van de vassing « in rem » en van de samenhang.

71. Het afleveren van een aanhoudingsmandaat moet onmiddellijk voorafgegaan worden door de ondervraging van verdachte, afgenomen door de onderzoeksrechter zelf, zonder mogelijkheid van afvaardiging. Tegen een voortvluchtige verdachte mag evenwel een aanhoudingsmandaat afgeleverd worden zonder voorafgaandelijke ondervraging.

Bij deze ondervraging, wordt onder meer aan de verdachte gevraagd of hij een raadsman heeft gekozen.

Onmiddellijk na de ondervraging, wordt, in de zaken van betrekkelijk geringe gewichtigheid waarin in feite slechts onderzoek gevorderd werd om een aanhoudingsmandaat te doen afleveren, zonder dat nadere onderzoeksplichten nog vereist zijn (gevallen van betrapting op heterdaad en volledige bekentenissen), wordt aan de verdachte gevraagd of hij verzaakt aan de pleegvormen en termijnen bepaald door de wet van 25 oktober 1919 in verband met de verschijning vóór de Raadkamer (zie hoger, hoofdstuk I - sectie I - n° 12). Tevens wordt door de onderzoeksrechter op dit zelfde ogenblik aan de verdachte kennis gegeven van het artikel 130, 2e alinea, van het Wetboek van Strafvordering (gewijzigd door de wet van 6 maart 1963) dat voor de Raadkamer de mogelijkheid voorziet het aanhoudingsmandaat op te heffen in het bevel waarbij de verwijzing vóór de rechtsmacht ten gronde wordt gelast. Deze kennisgeving is begrijpelijk vermits de gebeurlijke verzaking aan de pleegvormen betrekking kan hebben op de verschijning zelve vóór de Raadkamer (dus op de aanwezigheid van verdachte ter zitting) en dat de opheffing van het aanhoudingsmandaat

in principe slechts kan toegestaan worden op verzoek van verdachte, hetgeen zijn aanwezigheid ter zitting veronderstelt. (Zie hoger sub. n° 26.)

72. De ondervraging door de onderzoeksrechter, gevolgd door het afleveren van het aanhoudingsmandaat, moet plaats hebben binnen de 24 uur na de vrijheidsberoving.

Wanneer een voortvluchtige verdachte, na het verlenen van het aanhoudingsmandaat bij verstek, aangehouden wordt, moet hij insgelijks door de onderzoeksrechter ondervraagd worden binnen de 24 uren van zijn vrijheidsberoving of, in geval van uitlevering uit het buitenland, binnen de 24 uren van zijn aankomst in het arrondissement.

De vrijheidsberoving is niet het ogenblik waarop de verdachte verwittigd wordt dat hij ter beschikking van de Procureur des Konings of van de onderzoeksrechter wordt gesteld, maar wel dit waarop hij in feite tegen zijn wil weerhouden wordt.

73. Tegen een in vrijheid gelaten of gestelde verdachte mag de onderzoeksrechter hoofdens dezelfde verdenking een aanhoudingsmandaat of nieuw aanhoudingsmandaat verlenen op grond van art. 8 der wet, indien deze verdachte zich trachtte te onttrekken aan de eisen van het onderzoek, (b.v. door de uitnodigingen van de onderzoeksrechter of de politie niet te beantwoorden) of indien nieuwe en ernstige omstandigheden deze maatregel nodig maken.

Deze omstandigheden moeten dan ook uitdrukkelijk in het mandaat vermeld worden.

74. Alle aanhoudingsmandaten dienen de verschillende vermeldingen te dragen die nodig zijn tot hun uitvoering en tot de controle over hun regelmatigheid.

Dit zijn de volgende vermeldingen:

— Naam, hoedanigheid, handtekening en stempel van de onderzoeksrechter.

— Eenzelvigheid van de verdachte.

— Melding van de voorafgaandelijke ondervraging met haar datum (uitgenomen indien de verdachte voortvluchtig is). Deze aanduiding is echter niet voorgeschreven op straffe van nietigheid: het zou volstaan dat het vervullen van deze essentiële formaliteit zou blijken uit de stukken der rechtspleging.

— Aanduiding van de telastelegging met aanduiding van de ter zake toepasselijke wetsbepalingen. (De datum der strafbare feiten dient niet vermeld.)

— Desgevallend: aanduiding der ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die het mandaat nodig hebben gemaakt.

(Zie hierboven nummers 68 en 73.)

— Datum van het afleveren.

— Uitvoeringsformule.

75. Het aanhoudingsmandaat moet aan de verdachte betekend worden, hetzij door een deurwaarder, hetzij door een agent van de openbare macht. Afschrift van het mandaat wordt aan de betichte overhandigd. (Art. 97, Wetboek van Stafvordering.)

Deze betekening geschiedt in beginsel door de zorgen van het Parket aan wie de onderzoeksrechter zijn aanhoudingsmandaat overmaakt. In de praktijk zal echter de onderzoeksrechter doorgaans het mandaat rechtstreeks aan de rijkswacht overmaken voor betekening.

De formaliteiten voorzien bij art. 97 van het Wetboek van Stafvordering in verband met de betekening van het aanhoudingsmandaat zijn niet als substantiële vormen te beschouwen noch voorgeschreven op straffe van nietigheid, zodat hun niet-naleving de nietigheid van de betekening en derhalve van het aanhoudingsmandaat slechts

als gevolg zal hebben voor zoveel dit verzuim de rechten van de verdediging zou hebben gekrenkt of de aanhouding willekeurig zou hebben gemaakt. (Arrest Cassatie, 4 januari 1960, Rev. Dr. Pén. 1959-1960, blz. 536-544.)

De onderzoeksrechters zullen voorzeker ervoor zorgen dat het aanhoudingsmandaat aan de verdachte zou betekend worden binnen de 24 uren te rekenen vanaf de aanhouding. In uitzonderlijke gevallen nochtans waar dit niet mogelijk zou blijken, behoort het hen, in het proces-verbaal van verhoor van verdachte, nauwkeurig het uur te bepalen op hetwelk zij hem ervan verwittigen dat hij onder aanhoudingsmandaat wordt gesteld uit hoofde van de tegen hem weerhouden telastelegging. De betekening van dit aanhoudingsmandaat zal bovendien onmiddellijk gebeuren.

76. Art. 1, § 4, van de wet van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij, laat de onderzoeksrechter, die een aanhoudingsbevel heeft verleend, bij uitzondering toe, bij met redenen omklede beschikking, te gelasten dat dit aanhoudingsbevel ten uitvoer zal worden gelegd in de psychiatrische afdeling van een strafinrichting.

Alhoewel de wet hier niet uitdrukkelijk spreekt van «inobservatiestelling», dient uit de voorbereidende werken (Parl. Besch., Kamer, 601, 1962-1963, n° 2, blz. 2 en Senaat, 1963-1964, n° 270, blz. 2), alsmede uit de tekst van het tweede lid van art. 6 van de wet betreffende de verlenging van de inobservatiestelling, afgeleid te worden dat deze beslissing van de onderzoeksrechter onbetwistbaar een *inobservatiestelling* uitmaakt.

Deze bevoegdheid van de onderzoeksrechter bestaat slechts «bij uitzondering», namelijk wanneer de beoogde maatregel dringend noodzakelijk blijkt om therapeutische redenen en onverwijld dient getroffen te worden buiten elke tegensprekelijke procedure en zonder mogelijkheid van verhaal.

De beslissing van de onderzoeksrechter zal dan ook moeten gemotiveerd worden: zij moet ondermeer de dringende en uitzonderlijke redenen vermelden waarop zij wordt gesteund. Zij kan genomen worden op het ogenblik dat het aanhoudingsbevel wordt verleend (doch in een afzonderlijk bevel) en ook later, zelfs nadat het aanhoudingsbevel reeds door de Raadkamer bevestigd en herbevestigd is geweest.

De beslissing van de onderzoeksrechter is niet vatbaar voor hoger beroep en is dus onmiddellijk uitvoerbaar; zoals het aanhoudingsbevel dient zij aan de verdachte betekend te worden.

Deze beslissing dient ook, zoals het aanhoudingsbevel, binnen de vijf dagen door de Raadkamer bevestigd te worden. (Zie verder.)

Sectie II.

Bevestiging van het aanhoudingsmandaat.

77. Het aanhoudingsmandaat moet door de Raadkamer bevestigd worden binnen de 5 dagen na zijn uitvoering, dit is dus binnen de 5 dagen na de ondervraging van verdachte.

Deze termijn wordt berekend van dag tot dag. De «dies a quo» is niet in de termijn begrepen, wel de «dies ad quem», zelfs indien deze laatste op een feestdag moest vallen.

78. Bij deze bevestiging dient de Raadkamer te oordelen of het aanhoudingsmandaat wettelijk en regelmatig werd afgeleverd en, zo ja, of het bevestigd dient te worden, rekening houdend met dezelfde beginselen en beweegredenen als degene waarmede de onderzoeksrechter, bij het verlenen ervan, rekening heeft gehouden of moest houden.

Bijgevolg dient de Raadkamer te onderzoeken of er aanwijzingen van schuld bestaan, of het feit strafbaar is met minstens 3 maand gevangenis, of, indien de verdachte in België zijn verblijfplaats heeft en het feit strafbaar is met minder dan 15 jaar dwangarbeid, er ernstige en uitzonderlijke omstandigheden aanwezig zijn, of de verdachte voorafgaandelijk ondervraagd werd en zulks binnen de 24 uren van zijn vrijheidsberoving en ten slotte of alle formaliteiten bij het afleveren van het mandaat vervuld werden. (Zie hierboven nummers 74 en 75.)

Dezelfde regelen gelden voor de bevestiging van een nieuw aanhoudingsmandaat afgeleverd op grond van art. 8 der wet van 20 april 1874. (Zie hierboven nummer 73.)

79. De Raadkamer mag desgevallend het aanhoudingsmandaat verbeteren of aanvullen, zonder het nochtans op andere of nieuwe strafbare feiten te mogen steunen.

Zo kan de Raadkamer de wettelijke omschrijving der feiten door de onderzoeksrechter in het mandaat voorzien in een andere omschrijving wijzigen. Zij kan de elementen van de eenzelligheid van de verdachte verbeteren. Zij kan ook de ernstige en uitzonderlijke omstandigheden die het mandaat hebben verrechtvaardigd op een meer uitdrukkelijke of bepaalde wijze aanduiden of verklaren of zelfs aanvullen. (Zie Cassatie, 30-6-1964, Pas., I, 1164.)

80. Moest het aanhoudingsmandaat onwettelijk of nietig zijn, (b.v. wegens een feit strafbaar met minder dan 3 maanden gevangenis, of geen voorafgaandelijke ondervraging of meer dan 24 uren na de vrijheidsberoving), mag de Raadkamer het niet bevestigen. Moest zij het toch bevestigen en de verdachte tegen deze bevestiging geen verzet aantekenen, zou het openbaar ministerie van ambtswege op grond van de openbare orde en de rechten van de verdediging zelf verzet dienen aan te tekenen.

81. Formaliteiten :

Indien de verdachte reeds een raadsman heeft aangesteld, maakt de voorzitter van de Raadkamer (in feite : de gelaste onderzoeksrechter) melding van dag en uur van zijn verschijning vóór de Raadkamer in een speciaal register op de griffie van de Rechtbank. Deze melding moet minstens 24 uren op voorhand gemaakt worden.

De griffier (van de onderzoeksrechter) verwittigt hier van de raadsman van de verdachte door een aangetekend bericht. In het bevel der Raadkamer dient uitdrukkelijk vermeld te worden, naar gelang de gevallen, hetzij dat de verdachte op de terechtzitting door een raadsman werd bijgestaan, hetzij dat hij door geen raadsman werd bijgestaan niettegenstaande het bericht door de griffier gegeven overeenkomstig artikel 4 der wet van 20 april 1874, hetzij dat de verdachte aan de onderzoeksrechter niet verklaard heeft zich door een raadsman te doen bijstaan.

De bundel van het onderzoek wordt *niet* op voorhand ter griffie neergelegd : noch de verdachte, noch zijn raadsman mogen er inzage van nemen.

De wet van 16 februari 1961 heeft artt. 4 en 5 der wet van 20 april 1874 niet gewijzigd, zodat de vertegenwoordiging van de verdachte door een advocaat, houder der stukken, hier uitgesloten is. De verdachte heeft het recht te weigeren vóór de Raadkamer te verschijnen of kan aan zijn verschijning verzaken : in geen geval kan hij gedwongen worden te verschijnen.

Indien hij in de onmogelijkheid verkeert te verschijnen wegens ziekte of kwetsuren, zal de Raadkamer zitting houden in de gevangenis of het gasthuis waar hij verpleegd wordt, uitgenomen indien hij aan zijn verschijning zou hebben verzaakt of deze zou geweigerd hebben.

Moest echter de verdachte omwille van zijn fysische toestand (b.v. comateuze toestand) in de onmogelijkheid

verkeren, zelfs ter plaatse, zijn verdediging voor te dragen, en heeft hij geen raadsman gekozen, is het wenselijk dat de Raadkamer van ambtswege een raadsman zou aanstellen om hem te verdedigen : op deze wijze worden de rechten van de verdediging volledig geëerbiedigd.

82. De verdachte zelf dient ook van zijn verschijning vóór de Raadkamer verwittigd te worden. Dit wordt gedaan langs de bestuurder van de gevangenis om, doch alleen wanneer de verdachte bij zijn ondervraging door de onderzoeksrechter, niet uitdrukkelijk verzaakt heeft aan de pleegvormen en termijnen, bepaald door de wet van 25 oktober 1919.

Wanneer hij hieraan verzaakt heeft (zie hoger hoofdstuk I, sectie I, n° 12), neemt men aan, dat deze verzaking eveneens slaat op de formaliteiten naar aanleiding van de bevestiging van zijn aanhoudingsmandaat. (Cassatie, 3-6-1929, Pas., 1929, I, 221 ; Cassatie, 8-1-1934, Pas., 1934, I, 129.)

83. De onderzoeksrechter brengt in de Raadkamer verslag uit over de stand van het onderzoek en geeft hierbij de elementen te kennen, zowel in het voordeel als in het nadeel van de verdachte. De onderzoeksrechter heeft geen stelling te nemen betreffende de handhaving of de niet-handhaving van de voorhechtenis. Dit laatste behoort toe aan het openbaar ministerie dat na het verslag van de onderzoeksrechter in zijn vorderingen gehoord wordt.

Over het verslag van de onderzoeksrechter : zie hoofdstuk I, sectie II.

84. In het bevel van de Raadkamer moet melding gemaakt worden van de ondervraging van de verdachte door de onderzoeksrechter, met aanwijzing van de datum waarop zij plaats heeft gehad. Deze vermelding wordt vereist omdat deze ondervraging het uitgangspunt uitmaakt der termijnen voor de bevestiging en herbevestiging van het aanhoudingsmandaat.

85. a) Indien de onderzoeksrechter, die daartoe bij uitzondering bevoegd is (zie hoger n° 76), beslist heeft dat het aanhoudingsbevel ten uitvoer zal worden gelegd in de psychiatrische afdeling (= inobservatiestelling van de verdachte), moet deze beslissing door de Raadkamer bevestigd worden met inachtneming van dezelfde vormen als degene die door artikel 4 der wet van 20 april 1874 voorgeschreven worden in zake bevestiging van het aanhoudingsbevel (art. 1, § 5 van de wet van 1 juli 1964).

Dus bevestiging binnen de 5 dagen.

Verwittiging van de verdachte en van zijn raadsman indien hij er een heeft, minstens 24 uren op vóórhand.

Geen nederlegging van de bundel van het onderzoek ter griffie.

Geen vertegenwoordiging van verdachte door een advocaat, drager der stukken.

Controle van de Raadkamer over de regelmatigheid van de beslissing van de onderzoeksrechter, ondermeer op gebied van motivering ; desgevallend aanvulling en/of verbetering van deze beslissing.

Onderzoeksrechter, openbaar ministerie en verdachte worden gehoord.

Het bevel van de Raadkamer moet uitdrukkelijk de datum vermelden van de beslissing van de onderzoeksrechter waarvan het de bevestiging gelast.

b) De bevestiging door de Raadkamer van de beslissing van de onderzoeksrechter waarvan hierboven sprake is, op de datum van deze laatste beslissing, dus met terugwerkende kracht, een beslissing tot handhaving van de hechtenis.

Het bevel van de Raadkamer bevestigt dus enerzijds de inobservatiestelling en anderzijds — met terugwerkende kracht — het aanhoudingsbevel. Wat dit laatste betreft, kan dit zowel een eerste bevestiging zijn als een herbevestiging.

Daar echter nooit op voorhand geweten is of de Raadkamer de beslissing van de onderzoeksrechter zal bevestigen of niet, is het Parket verplicht de verdachte vóór de Raadkamer ook, te doen verschijnen voor gebeurlijke handhaving van zijn voorhechtenis: alleszins is dit vereist wanneer het de eerste bevestiging van het aanhoudingsmandaat geldt, vermits hier de twee termijnen van 5 dagen geheel of gedeeltelijk samenlopen, en tevens wanneer de termijn van 5 dagen voorzien voor de bevestiging van de inobservatiestelling samenloopt met de laatste vijf dagen van de termijn van één maand voorzien voor de herbevestiging van het aanhoudingsmandaat. Het is vanzelfsprekend wenselijk dat op dezelfde zitting over de gebeurlijke handhaving van de twee maatregelen zou beslist worden. Wordt de inobservatiestelling bevestigd, dan zal over de bevestiging van het aanhoudingsbevel niet meer hoeven te worden beslist.

Wat betreft de beslissing van de Raadkamer inzake inobservatiestelling door de onderzoeksrechter bevelen, geldend als herbevestiging van het aanhoudingsbevel: zie verder sectie III - nr. 96.

Sectie III. — Herbevestiging van het aanhoudingsmandaat.

86. Het aanhoudingsmandaat dat regelmatig binnen de 5 dagen van zijn aflevering bevestigd is geweest, dient *binnen de maand* door de Raadkamer herbevestigd te worden.

De termijn van een maand begint te lopen vanaf de ondervraging van de verdachte, dus vanaf het afleveren van het mandaat, en niet vanaf zijn bevestiging. (Gebeurlijk: vanaf de beslissing van de onderzoeksrechter strekkend tot inobservatiestelling: zie hoger: nr. 85).

Verder dient het aanhoudingsmandaat van maand tot maand herbevestigd te worden zolang het onderzoek niet gesloten is en het mandaat niet intussen door de onderzoeksrechter, met het akkoord van het Parket, opgeheven werd.

87. De maand binnen dewelke de Raadkamer dient uitspraak te doen omtrent de handhaving van de voorhechtenis wordt berekend van de zoveelste tot daags vóór de zoveelste, volgens de Gregoriaanse kalender. De dag van de akte die het uitgangspunt van de termijn is, (hetzij de dag van de ondervraging, hetzij de dag van de vorige herbevestiging van het mandaat) wordt in de termijn niet begrepen.

88. De Raadkamer moet zich over de gebeurlijke herbevestiging van het aanhoudingsmandaat uitspreken binnen de maand van de ondervraging of van de vorige herbevestiging, zelfs indien tegen de bevestiging of de vorige herbevestiging van dit mandaat beroep werd aangegetekend waarover nog geen beslissing werd geveld. (Cassatie, 8 januari 1951 - Pas. I. 287.

89. Het blijkt zowel uit de tekst als uit de geest van artikelen 5, 6 en 7 der Wet van 20 april 1874 dat de Raadkamer slechts op de in artikel 5 aangeduide tijdstippen de macht heeft om over de voorhechtenis te beslissen. Dit is: binnen de maand van de ondervraging of van de vorige herbevestiging. Nergens wordt een minimumtermijn voorzien.

De Raadkamer zou zich aan machtsoverschrijding plich-

tig maken, moest zij de niet-herbevestiging van een aanhoudingsmandaat bevelen vóór het verstrijken van één maand sedert de ondervraging of de vorige herbevestiging.

90. Bij de herbevestiging van het aanhoudingsmandaat, dient de Raadkamer alleen te onderzoeken of het *openbaar belang* de handhaving van de hechtenis vereist of niet. Hierbij zal zij ondermeer rekening houden met de eisen van de repressie welke in verhouding zijn met de zwaarwichtigheid der gepleegde feiten. Aldus zal de Raadkamer, indien het onderzoek het bestaan moest hebben doen blijken van een reden tot verschoning, aanleiding gevend tot strafvermindering, met deze omstandigheid rekening kunnen houden om gebeurlijk het aanhoudingsmandaat niet te herbevestigen, zelfs vóór de sluiting van het onderzoek. (Rev. Dr. Pén. 1961-62, blz. 822). De handhaving van de voorhechtenis wordt op voldoende wijze verrechtvaardigd door de noodwendigheden van het openbaar belang. Elke meerdere motivering is overbodig, uitgenomen nochtans indien de verdachte de bevoegdheid van de Raadkamer heeft betwist, een exceptie heeft opgeworpen of beweerd heeft dat de hem ten laste gelegde feiten geen inbreuken uitmaken: in deze gevallen zou de Raadkamer inderdaad deze argumenten en opwerpingen moeten weerleggen. (Rev. Dr. Pén. 1961, blz. 429).

Bij de herbevestiging van het aanhoudingsmandaat dient dus geen enkele andere beschouwing in aanmerking te worden genomen dan het openbaar belang.

De ernstige en bijzondere omstandigheden welke bij het afleveren van het mandaat en bij zijn bevestiging in overweging werden genomen spelen dus hier geen rol meer.

Evenmin de bezwaren die tegen de wettelijkheid of de regelmatigheid van het aanhoudingsmandaat zouden kunnen naar voren gebracht worden: de gebeurlijke gebreken van het mandaat worden geacht gedekt te zijn geweest door de bevestiging binnen de 5 dagen.

Bij de herbevestiging van het mandaat, kan er dus geen sprake zijn het te verbeteren, te verklaren of aan te vullen.

Moest echter tijdens het onderzoek uitgemaakt geweest zijn dat de verdachte een valse naam of een valse eenzelligheid gebruikt heeft en dat het aanhoudingsmandaat onder deze valse eenzelligheid of naam werd afgeleverd en niet bij de eerste bevestiging verbeterd (zie hierboven nr. 79), mag het bevel van herbevestiging of niet-herbevestiging van het aanhoudingsmandaat melding maken van de nieuwe gebleken eenzelligheid van de verdachte, naast de melding van de vroegere valse eenzelligheid, bij voorbeeld: Peeters alias Janssens.

91. Het bevel van herbevestiging maakt melding van de datum waarop het aanhoudingsmandaat afgeleverd en de verdachte ondervraagd werd. Dit is logisch wanneer het de eerste herbevestiging geldt, vermits deze binnen de maand na deze formaliteiten moet plaats hebben; doch wanneer het latere herbevestigingen betreft, zou het logischer zijn de datum te vermelden van de vorige herbevestiging, die het uitgangspunt is van de nieuwe termijn van een maand.

92. Formaliteiten.

Vóór de verschijning van de verdachte in de Raadkamer, wordt de bundel gedurende twee dagen op de griffie van de Rechtbank neergelegd, ter beschikking van de raadsman die de verdachte gebeurlijk heeft gekozen; de verdachte zelf krijgt geen inzage van de bundel. Deze formaliteit strekt zich ook uit tot de overtuigingsstukken

(Hof van Cassatie 15 februari 1960 - Rev. Dr. Pén. 1959-60, blz. 081). Van deze nederlegging, verwittigt de griffier (van de onderzoeksrechter) de raadsman door een aangetekende brief, voor zoveel ten minste de verdachte heeft laten weten wie zijn raadsman was of deze laatste zelf heeft laten weten dat hij ter zake optrad. Deze verwittiging zal tevens melding maken van dag en uur van de verschijning in de Raadkamer en tijdig genoeg verzonden worden om de inzage van de bundel toe te laten gedurende de wettelijke termijn van twee dagen. Uit het bevel van herbevestiging moet blijken dat deze formaliteiten vervuld werden: derhalve zal dit bevel dezelfde vermeldingen moeten inhouden als het bevel van bevestiging: zie hoger nr. 81.

93. Wat betreft de verwittiging van de verdachte zelf: zie hoger nr. 82.

94. De gebeurlijke laattijdigheid van de nederlegging van de bundel (inbegrepen de overtuigingsstukken) ter griffie van de Rechtbank of van de verwittiging van de raadsman zal slechts de nietigheid voor gevolg hebben van het daaropvolgend bevel van herbevestiging, indien de rechten van de verdediging er door miskend werden. (Hof van Cassatie 21 december 1920 - Pas. 1921-1-181 - 15 februari 1960 - Pas. 1960-I-699).

Indien dus moest blijken dat in feite door het verzuim of de laattijdigheid van de voorgeschreven pleegvormen de rechten van de verdediging geschonden zouden geweest zijn, mag de Raadkamer het aanhoudingsmandaat niet herbevestigen. Moest zij het toch herbevestigen, zou het openbaar ministerie van ambtswege tegen deze beslissing verzet moeten aantekenen.

95. Zoals voor de bevestiging van het aanhoudingsmandaat wordt de onderzoeksrechter gehoord in zijn verslag en het openbaar ministerie in zijn vorderingen: zie hoger nr. 83.

96. Zoals hoger gezien (sub. nr. 85), kan de bevestiging door de Raadkamer (binnen de 5 dagen) van de beslissing van de onderzoeksrechter tot inobservatiestelling gelden als herbevestiging van het aanhoudingsmandaat met terugwerkende kracht op de datum van de beslissing van de onderzoeksrechter.

Dit niettegenstaande de formaliteiten voorgeschreven voor deze bevestiging van inobservatiestelling dezelfde zijn als degene die voorgeschreven worden voor de eerste bevestiging van het aanhoudingsmandaat en bijgevolg minder gunstig zijn voor de verdachte als degene die normaal voorgeschreven worden voor de herbevestiging van dit mandaat. (Verwittiging 24 uur op voorhand in plaats van 48 uur; geen nederlegging van het dossier ter griffie). Voorzichtigheidshalve — tot hiertoe bestaat er geen rechtspraak op dit gebied — ten einde de rechten van de verdediging volledig te eerbiedigen, zal het weliswaar wenselijk zijn de formaliteiten voorgeschreven voor de herbevestiging van het aanhoudingsbevel (hierboven omschreven sub. nr. 92) na te leven: aldus zal elke twijfel uitgesloten worden nopens de regelmatigheid van deze herbevestiging die anderszits het wettelijk gevolg is van de bevestiging door de Raadkamer van de beslissing tot inobservatiestelling genomen door de onderzoeksrechter.

96. bis. De Raadkamer die uit te spreken heeft over de gebeurlijke bevestiging of herbevestiging van een aanhoudingsmandaat, kan ook de invrijheidstelling van de verdachte bevelen mits zekerheidsstelling (betaling van een borgsom) waarvan het bedrag in het bevel bepaald wordt.

Op vertoon van het stortingsbewijs van de zekerheid op de Deposito- en Consignatiekas, wordt verdachte op vordering van het openbaar ministerie in vrijheid gesteld.

Zolang de zekerheid niet gestort is, blijft de verdachte aangehouden en er bestaat gebeurlijk aanleiding tot een nieuwe beslissing van de Raadkamer over de herbevestiging van het aanhoudingsmandaat binnen de maand van de beschikking tot invrijheidstelling mits zekerheidsstelling.

Sectie IV. — Betekening van de bevelen in zake bevestiging en herbevestiging van de aanhoudingsmandaten.

97. Alleen de bevelen van bevestiging en herbevestiging van de aanhoudingsmandaten worden aan de verdachte betekend, alsmede het bevel van bevestiging van de beslissing van de onderzoeksrechter tot inobservatiestelling.

Deze betekening geschiedt, op verzoek van het Parket, door de Bestuurder der gevangenis binnen de 24 uur van het verlenen van het bevel.

Afschrift van het bevel wordt in handen gelaten van de verdachte.

Tevens wordt de verdachte in kennis gesteld van zijn recht van hoger beroep en van de termijn van beroep. (Art. 20 der Wet van 20 april 1874).

98. De bevelen van niet-bevestiging en niet-herbevestiging van de aanhoudingsmandaten worden niet betekend.

Behoudens hoger beroep vanwege de Procureur des Konings, (binnen de 24 uur: zie verder) wordt de verdachte door de bestuurder der gevangenis vrijgelaten in opdracht van het Parket.

Sectie V. — Hoger beroep tegen deze bevelen van de Raadkamer.

99. De verdachte heeft het recht hoger beroep aan te tekenen tegen het bevel van bevestiging of herbevestiging van zijn aanhoudingsmandaat binnen de termijn van 24 uur te rekenen vanaf de dag van de betekening van dit bevel. De verdachte kan ook binnen de 24 uur hoger beroep aantekenen tegen het bevel waarbij zijn invrijheidstelling wordt gelast mits zekerheidsstelling.

Het openbaar ministerie kan hoger beroep instellen tegen het bevel van niet-bevestiging of niet-herbevestiging van het aanhoudingsmandaat (met of zonder zekerheidsstelling) binnen de termijn van 24 uur te rekenen vanaf de dag van het bevel. Het kan ook binnen dezelfde termijn hoger beroep instellen tegen bevelen van bevestiging of herbevestiging omwille van de openbare orde, (bv. wegens schending van de rechten van de verdediging).

Het openbaar ministerie kan tevens verzet aantekenen tegen de vrijlating van de verdachte welke door de Raadkamer werd besloten samen met de verzending naar de correctionele rechtbank (Wetboek van Strafvordering, art. 135 par. 3 — wet van 6 maart 1963 — zie hoofdstuk I - sectie VII - nr. 55).

De verdachte kan zich echter niet verzetten tegen de beslissing die zijn vrijlating in dezelfde omstandigheden zou weigeren. (Zie hoofdstuk I - sectie VII - nr. 54).

100. De burgerlijke partij komt niet tussen in de debatten voor de Raadkamer in zake voorhechtenis; bijgevolg heeft zij ook geen recht van hoger beroep tegen de bevelen ter zake.

101. Het hoger beroep van de verdachte wordt niet gevolgd door het openbaar ministerie.

102. Het hoger beroep wordt ingesteld op dezelfde wijze als het verzet tegen de bevelen inzake regeling van de rechtspleging, (zie hoofdstuk I - sectie VII - nr. 58). De akte van beroep dient de volledige eenzelveheid te vermelden van de verdachte: zie hoger nr. 61.

103. In geval van hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de niet-bevestiging of niet-herbevestiging van het aanhoudingsmandaat, blijft de verdachte aangehouden en verschijnt hij nog aangehouden vóór de Kamer van Inbeschuldigingstelling, onder voorbehoud van toepassing van de wet van 25 juli 1959, waarbij de laatste alinea van art. 20 der wet van 20 april 1874 gewijzigd werd.

Hetzelfde geldt in geval van hoger beroep tegen een bevel van invrijheidstelling mits zekerheidstelling: verdachte verschijnt vóór de Kamer van Inbeschuldigingstelling, zelfs indien hij intussen de zekerheidstelling heeft betaald.

104. De verdachte kan afstand doen van zijn hoger beroep. In dit geval dient hij, op verzoek van de bestuurder der gevangenis, uitdrukkelijk te verklaren of hij al dan niet vóór de Kamer van Inbeschuldigingstelling wenst te verschijnen. Indien hij niet wenst te verschijnen, zal hij niet naar Brussel overgebracht worden en de Kamer van Inbeschuldigingstelling zal in zijn afwezigheid haar beslissing vellen.

Hoofdstuk III

Voorlopige hechtenis in douanen- en accijnsrechten.

Sectie I - Afleveren van het aanhoudingsmandaat.

105. De wet van 20 april 1874 is niet toepasselijk in zake douanen en accijnzen.

De voorhechtenis is toegelaten hoofdens alle inbreuken welke strafbaar zijn met een hoofdgevangenisstraf (zonder bepaling van minimum). Ten opzichte van vreemdelingen en personen waarvan de eenzelveheid niet vast staat, is zij zelfs toegelaten hoofdens inbreuken die slechts met geldstraffen strafbaar zijn, op voorwaarde dat deze personen in de tolkring werden aangehouden.

106. Het initiatief ter zake behoort toe aan de *Administratie*: zij dient de verdachte ter beschikking te stellen van het Parket met verzoek een aanhoudingsmandaat te vorderen.

Het openbaar ministerie moet zich beperken tot het onderzoek van de wettelijkheid van de hechtenis. In geval van onwettelijkheid, moet het de verdachte vrijlaten. Doch in geval van wettelijkheid, mag het openbaar ministerie de verdachte niet vrijlaten wegens opportunitetsredenen: zonder weliswaar uitdrukkelijk een aanhoudingsmandaat te moeten vorderen, zal het de zaak aan de onderzoeksrechter moeten overmaken met vordering over het verlenen van een aanhoudingsmandaat vrij te oordelen en te beslissen.

107. Het aanhoudingsmandaat moet afgeleverd worden binnen de 24 uur van de vrijheidsberoving: zie hoofdstuk II - sectie I - nr. 72. De voorafgaandelijke onderzaging door de onderzoeksrechter is, zoals in zaken van gemeen recht, of straffe van nietigheid vereist.

108. Het aanhoudingsmandaat geldt voor een duur van 14 dagen; het dient noch bevestigd, noch herbevestigd te worden, doch binnen deze termijn van 14 dagen moet de Administratie de verdachte vóór de Correctionele Rechtbank dagvaarden. De termijn van 14 dagen begint

te lopen vanaf de dag van aankomst van de verdachte in het huis van arrest.

Deze dagvaarding binnen de termijn van 14 dagen verlengt op onbepaalde wijze de gevolgen van het aanhoudingsmandaat (dus: de hechtenis); geen nieuwe dagvaarding wordt vereist noch van 14 tot 14 dagen, noch van maand tot maand. (Rev. Dr. Pén. 1964-65, p. 380).

Indien geen dagvaarding binnen de 14 dagen aan de verdachte betekend werd, is de Procureur des Konings verplicht hem in vrijheid te stellen.

109. De Administratie mag op ieder ogenblik aan de voorhechtenis verzaken: in dit geval richt zij een verzoek aan het Parket ten einde opheffing van het aanhoudingsmandaat. Deze opheffing wordt dan, met het akkoord van het Parket, door de onderzoeksrechter verleend.

110. Vermits, zoals hieronder sub. nr. 111 gezegd wordt, de mogelijkheid aangenomen wordt de voorlopige invrijheidstelling aan de Raadkamer te vragen na de ontlasting van de onderzoeksrechter en vóór de dagvaarding vóór de correctionele rechtbank, dient ook aangenomen te worden dat de ontlasting van de onderzoeksrechter door de Raadkamer het aanhoudingsmandaat niet doet vervallen.

Voorzichtigheidshalve en ten einde elke moeilijkheid te dien opzichte te voorkomen, zal het Parket nochtans geen vorderingen tot de Raadkamer richten strekkend tot de ontlasting van de onderzoeksrechter, zolang de beklagde niet geldig door de administratie vóór de rechtbank werd gedagvaard.

Sectie II. — Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling.

111. Zolang de verdachte niet vóór de Correctionele Rechtbank is gedagvaard, mag hij een verzoekschrift richten tot de Raadkamer strekkende tot voorlopige invrijheidstelling. Werd de onderzoeksrechter ondertussen reeds ontlast, zal het verslag in de Raadkamer uitgebracht worden door de onderzoeksrechter van dienst.

N.B. — Na de dagvaarding vóór de Correctionele Rechtbank, dient het verzoekschrift tot deze rechtsmacht gericht, tenzij indien de onderzoeksrechter nog niet ontlast zou zijn, in welk geval de Raadkamer bevoegd is. Zie hierover: Hof van Cassatie, 28 mei 1934. (Pas. 1934-I-290 - Rép. Prat. Droit Belge 574 en 587).

112. Het verzoekschrift wordt in een speciaal register op de griffie van de Rechtbank ingeschreven en de Voorzitter van de Raadkamer zal een datum vaststellen waarop de Raadkamer de zaak zal behandelen. De griffie verwittigt hiervan de Administratie.

De beslissing van de Raadkamer moet alleszins binnen de 5 dagen van de nederlegging van het verzoekschrift geveld worden.

113. Ter zitting van de Raadkamer moet de Administratie aanwezig zijn: zij zal er haar standpunt uiteenzetten betreffende de voorlopige invrijheidstelling.

Het openbaar ministerie dient zijn advies te geven. De onderzoeksrechter brengt verslag uit. (Zie hoofdstuk I - sectie II).

114. De voorlopige invrijheidstelling kan door de Raadkamer toegestaan worden, of geweigerd, of toegestaan mits zekerheidstelling (storting van een borgsom), waarvan het bedrag in het bevel wordt bepaald.

115. Het bevel waarbij de voorlopige invrijheidstelling

geweigerd wordt moet aan de verdachte betekend worden; de andere bevelen worden niet betekend: zie hoger hoofdstuk II - sectie IV.

Sectie III. — Hoger beroep tegen het bevel van de Raadkamer.

116. De verdachte mag hoger beroep aantekenen tegen het bevel dat zijn voorlopige invrijheidstelling weigert of slechts toestaat mits zekerheidstelling.

De Administratie mag hoger beroep aantekenen tegen het bevel dat de voorlopige invrijheidstelling toestaat, met of zonder zekerheidstelling.

Het openbaar ministerie heeft hetzelfde recht als de Administratie, zelfs wanneer deze laatste er zelf geen gebruik van gemaakt heeft. Bovendien heeft het openbaar ministerie het recht om hoger beroep aan te tekenen tegen alle bevelen van de Raadkamer wegens redenen van openbare orde, b.v. in geval van schending der rechten van de verdediging. Noch het hoger beroep van de verdachte, noch dit van de Administratie dienen door het openbaar ministerie gevolgd te worden.

117. Het hoger beroep van al de partijen wordt ingesteld in dezelfde vormen en zelfde termijnen als in zake van gemeenrechtelijke voorhechtenis. (Zie hoofdstuk II - sectie V - nr. 102).

118. In geval van hoger beroep tegen het bevel dat de voorlopige invrijheidstelling toestaat, met of zonder zekerheidstelling, blijft de verdachte aangehouden en verschijnt hij nog aangehouden vóór de Kamer van Inbescheuldiging. Wat dit laatste betreft, geldt het voorbehoud van toepassing van de laatste alinea van artikel 20 der wet van 20 april 1874 (gewijzigd door de wet van 25 juli 1959) niet in douanezaken, vermits de wet op de voorlopige hechtenis in deze aangelegenheden niet toepasselijk is. De handhaving van de hechtenis tot na uitspraak over het hoger beroep geldt zelfs in geval de verdachte de door de Raadkamer vastgestelde zekerheidstelling inmiddels heeft betaald.

Dit brengt met zich mede dat zolang de beroepstermijn van de Administratie niet verlopen is, er niet mag overgegaan worden tot het vrijlaten van de verdachte, en zeker niet nadat door de Administratie hoger beroep werd aangetekend.

Hoofdstuk IV

Wet op de bescherming der maatschappij.

Sectie I. — Inobservatiestelling.

119. Opdat de inobservatiestelling zou kunnen bevolen worden, moeten de volgende voorwaarden cumulatief vervuld worden: (Wet van 1 juli 1964)

a) Vermoedens van staat van krankzinnigheid, ernstige staat van geestesstoornis of van zwakzinnigheid die de verdachte ongeschikt maakt tot het controleren van zijn daden, (feitelijke kwestie welke vóór al door het openbaar ministerie, wanneer het verzoek van zijnentwege uitgaat, voorzichtig dient onderzocht te worden, want, moest de observatie later negatief uitvallen, zou het standpunt van het openbaar ministerie enigszins kunnen ontzenuwd worden.

b) Gevallen waarin voorhechtenis toegelaten is, t.t.z. feiten die met minstens drie maand gevangenisstraf strafbaar zijn.

De andere voorwaarden voorzien door alinea's 2 en 3 van artikel 1 der wet van 20 april 1874 moeten even-

eens nageleefd worden: geen verblijfplaats in België of bestaan van ernstige en uitzonderlijke omstandigheden of voorziene straf van minstens 15 jaar dwangarbeid. (Zie hoofdstuk II - sectie I - nrs. 66-67-68).

In fiscale zaken, vermits de voorhechtenis toegelaten wordt hoofdens alle inbreuken die met een hoofdgevangenisstraf, van welke duur ook, strafbaar worden gesteld, zal de inobservatiestelling eveneens in al deze gevallen mogelijk zijn. (Zie hoofdstuk III - sectie I - nr. 105).

Aanwijzingen van schuld in hoofde van de verdachte moeten alleszins altijd aanwezig zijn. (Zie hoger nr. 69).

De inobservatiestelling, gepaard gaande met de voorhechtenis, is een wijze van tenuitvoerlegging van het aanhoudingsmandaat dat er de verplichte steun van is (ten minste tot aan de beslissing tot regeling der rechtspleging).

120. De Raadkamer is bevoegd om de inobservatiestelling te bevelen, wanneer de strafzaak het voorwerp uitmaakt van een gerechtelijk onderzoek en zolang dit onderzoek niet gesloten werd.

In fiscale zaken, waarin het onderzoek gevorderd werd, is de Raadkamer bevoegd om de inobservatiestelling te bevelen zolang de onderzoeksrechter niet ontlast werd, zelfs indien de Administratie reeds ten gronde moest gedagvaard hebben. Deze regel wijkt dus niet af van deze welke toepasselijk is in zake voorlopige invrijheidstelling: zie hoger nr. 111.

121. De inobservatiestelling kan hetzij ambtshalve door de Raadkamer bevolen worden, hetzij op vordering van het openbaar ministerie, hetzij op verzoek van de verdachte of zijn raadsman.

Het is niet vereist dat verdachte en raadsman samen het verzoek zouden indienen: de verdachte mag dit doen zonder raadsman of zelfs tegen het advies van zijn raadsman en omgekeerd mag de raadsman dit doen tegen het advies of de wil van zijn cliënt.

Noch de burgerlijke partij, noch de Administratie van Financiën in fiscale zaken, hebben het recht om de inobservatiestelling te vragen, noch zelfs om ter zake vóór de Raadkamer tussen te komen.

122. Vordering en verzoekschrift moeten schriftelijk en gemotiveerd zijn en worden ter griffie van de Rechtbank neergelegd. In een speciaal register vermeldt de Voorzitter van de Raadkamer de datum en het uur van de behandeling der zaak: deze formaliteit moet minstens drie dagen op voorhand geschieden. Er dient tevens rekening gehouden te worden met de wettelijke verplichting om binnen de 15 dagen na de vordering of het verzoekschrift uit te spreken.

De verdachte en zijn raadsman, indien hij er een heeft, worden hiervan onverwijld bij aangetekende brief door de griffier verwittigd. De strafbundel wordt dan ter griffie neergelegd, minstens 48 uur op voorhand, ter beschikking van de raadsman. (Niet van de verdachte zelf).

Al behoort het ervoor te waken dat de wettelijke termijn van 15 dagen om over de vordering of het verzoekschrift te beslissen nageleefd worde, is de rechtspraak van oordeel dat deze termijn niet op straffe van nietigheid voorgeschreven wordt. (Cass. 21 april 1958 - Pas. 1958-I-911). Weliswaar heeft deze rechtspraak betrekking op de termijn van 8 dagen die door de vroegere wet van 9 april 1930 voorgeschreven was, maar de memorie van toelichting van de wet van 1 juli 1964 maakt melding van deze rechtspraak, zonder ervan af te wijken, zodat kan aangenomen worden dat de huidige termijn van 15 dagen als uiterste termijn niet van openbare orde is.

123. Indien de inobservatiestelling gevraagd wordt naar aanleiding van de debatten in de Raadkamer over de herbevestiging van het aanhoudingsmandaat, al moet natuurlijk deze vraag schriftelijk geschieden, zullen de formaliteiten hierboven sub. 4 beschreven niet moeten vervuld worden in geval het verzoek tot inobservatiestelling van de verdachte of van zijn raadsman uitgaat. In dit geval inderdaad eist de wet alleen de nederlegging van de bundel op de griffie gedurende 48 uur, formaliteit die ook voorgeschreven wordt en derhalve reeds vervuld werd met het oog op de herbevestiging van het aanhoudingsmandaat.

In geval echter de inobservatiestelling door het openbaar ministerie gevorderd wordt, moeten de formaliteiten sub. 4 beschreven wel nageleefd worden, zodat de Raadkamer dan niet onmiddellijk over de inobservatiestelling zal mogen beslissen.

124. De formaliteiten en termijnen hierboven vermeld (nrs. 122 en 123) worden door artikel 2 van de wet voorgeschreven in het voordeel van de verdachte. Bijgevolg mag deze laatste ervan afzien (of in een verkorting der termijnen toestemmen) op voorwaarde dat deze afstand zou geschieden door hem zelf en door zijn advocaat; de afstand gedaan door de verdachte alleen zou dus waardevol zijn. Indien de verdachte niet bijgestaan wordt door een advocaat, zal derhalve geen afstand mogelijk zijn.

Daar de afstand uitdrukkelijk moet zijn, dient hij geacteerd te worden in het zittingsblad ofwel vermeld in het bevel van de Raadkamer.

125. De behandeling van de vraag tot inobservatiestelling, met inbegrip van de uitspraak van het bevel, heeft in de Raadkamer plaats met gesloten deuren. Op schriftelijke vraag van de verdachte zullen de behandeling en de uitspraak echter in openbare zitting geschieden, onder voorbehoud van de toepassing van artikel 93 van de grondwet, in welk geval alleen de uitspraak openbaar zal zijn.

126. De rechtspleging in de Raadkamer is tegensprekelijk: de verdachte moet gehoord worden, alsmede zijn raadsman indien hij er een heeft. Indien hij geen raadsman heeft, moet er hem geen van ambtswege aangeduid worden, zoals dit voor de internering moet geschieden. (Zie verder). Wegens de geest van de wetgeving is nochtans de bijstand van een raadsman wenselijk; daarom wordt het het openbaar ministerie voorgeschreven, wanneer het ter zake het initiatief neemt, door de inobservatiestelling te vorderen ten aanzien van een verdachte zonder raadsman, de Stafhouder van de Orde der Advocaten te verzoeken om aanstelling van een raadsman van ambtswege. De vertegenwoordiging van de verdachte door een advocaat, drager der stukken, is in zake inobservatiestelling, zoals in zake voorlopige hechtenis, uitgesloten. (Zie hoger nr. 81): de wet van 16 februari 1961 heeft inderdaad niets gewijzigd aan artikels 2 en 3 van de wet van 9 april 1930, die door artikel 2 van de wet van 1 juli 1964 vervangen werden.

Het openbaar ministerie wordt gehoord in zijn vorderingen of advies.

De onderzoeksrechter moet verslag uitbrengen over de feiten en de stand van het onderzoek. (Zie hoofdstuk I - sectie II).

127. De Raadkamer, wanneer zij van oordeel is dat de inobservatiestelling uitgesproken dient te worden, beperkt er zich toe deze maatregel te bevelen zonder een deskundige aan te stellen. Deze aanstelling en de bepaling van de opdracht van de deskundige behoren niet tot hare bevoegdheid, doch wel tot deze van de onderzoeksrechter.

128. a) Indien de verdachte niet onder aanhoudingsmandaat staat, zal de Raadkamer wanneer zij van oordeel is dat de inobservatiestelling moet uitgesproken worden, zelf een bevel tot aanhouding uitvaardigen « met het oog op de inobservatiestelling van verdachte ».

Dit bevel tot aanhouding is onderworpen aan dezelfde regels en voorwaarden als het bevel dat door de onderzoeksrechter wordt verleend en die bepaald worden door artikel 1 der wet van 20 april 1874. (Zie hoofdstuk II - sectie I - nrs. 66-67-68-69 en 74).

De Raadkamer is bevoegd om zulk bevel tot aanhouding uit te vaardigen zelfs ten laste van een verdachte die voordien door de onderzoeksrechter in vrijheid werd gelaten of waarvan het aanhoudingsbevel vroeger door de onderzoeksrechter verleend reeds opgeheven werd: in dit geval zou de onderzoeksrechter zelf geen aanhoudingsbevel noch nieuw aanhoudingsbevel kunnen uitreiken, tenzij op grond van artikel 8 der wet van 20 april 1874.

Buiten de gewone beweegredenen, moet het aanhoudingsbevel door de Raadkamer verleend uitdrukkelijk vermelden dat het verleend wordt « met het oog op de inobservatiestelling ».

b) Theoretisch mogen de aanhouding en inobservatiestelling in hetzelfde bevel gelast worden.

In feite zijn echter twee afzonderlijke beschikkingen verkieslijk, al worden zij tijdens dezelfde zitting uitgesproken, omdat hun een verschillend lot kan worden voorbehouden. Tegen het aanhoudingsbevel is inderdaad, bij gemis aan enige wetsbepaling dienaangaande, geen beroep mogelijk, terwijl dit wel mogelijk is tegen het bevel tot inobservatiestelling. Bovendien moest het aanhoudingsbevel binnen de 5 dagen van zijn tenuitvoerlegging door de Raadkamer bevestigd worden, zelfs indien hoger beroep werd ingesteld, vermits dit onontvankelijk zou zijn.

129. Het bevel tot inobservatiestelling moet aan de verdachte betekend worden zelfs als het op zijn verzoek werd verleend. Deze betekening die de beroepstermijn doet lopen, wordt bovendien vereist omdat het bevel in zekere gevallen uitzonderlijk de hechtenistitel uitmaakt. (zie hierboven sub. n° 131.)

Deze betekening dient onverwijld te geschieden, hetzij in de gevangenis indien de verdachte reeds in voorhechtenis verblijft, hetzij bij zijn aanhouding ter zitting indien hij gelijktijdig onder aanhoudingsmandaat wordt gesteld. (zie hierboven sub n° 128) hetzij hoogstens binnen 24 uur van zijn aanhouding wanneer hij later aangehouden wordt. Uitgenomen in het geval van aanhouding ter zitting waar de betekening door de Rijkswacht geschiedt, is de bestuurder van de gevangenis of van de daarmee gelijkgestelde instellingen (K.B. van 20 januari 1936) bevoegd om de betekeningen te doen.

Alhoewel niet uitdrukkelijk door de Wet voorgeschreven, is het aangeraden ook tot de betekening over te gaan van het bevel dat de inobservatiestelling weigert, wanneer de verdachte deze maatregel zelf had verzocht om reden hij tegen dit bevel in hoger beroep kan gaan: zie verder.

130. De inobservatiestelling wordt bevolen voor een maximum duur van één maand; een kortere termijn mag echter bepaald worden. Indien de observatie na één maand of gebeurlijk na de bepaalde kortere termijn niet voltooid is, dient de inobservatiestelling verlengd te worden voor een nieuwe maand of voor een kortere termijn die niet noodzakelijk dezelfde moet zijn als de vorige. Dit dient gebeurlijk verder te geschieden van maand tot maand of van periode tot periode.

Indien geen bepaling van duur in het bevel van de Raadkamer vermeld wordt, wordt deze duur geacht de wettelijke termijn van één maand te belopen.

In de praktijk zal het echter niet aangewezen zijn de inobservatiestelling te bevelen of minstens te verlengen voor een periode van minder dan één maand, gezien het parallelisme tussen de inobservatiestelling en de voorlopige hechtenis die van haar kant van maand tot maand dient te worden verlengd. (zie verder.) Kortere termijnen dan één maand waren wel praktisch denkbaar onder het stelsel van de vroegere wet van 9 april 1930, toen het aanhoudingsmandaat gedurende de ganse duur van de inobservatiestelling geschorst was en derhalve niet meer behoefde herbevestigd te worden.

In het geheel mag de inobservatiestelling niet langer duren dan 6 maand.

De maanden worden hier berekend zoals in zake voorhechtenis: van zoveelste tot zoveelste; hetgeen beduidt dat de beslissing tot verlenging ten laatste daags vóór de zoveelste moet tussenkomen. (Zie hoger n° 87). Zelfde wijze van berekening voor de kortere perioden.

De verlenging van de inobservatiestelling wordt door de Raadkamer bevolen op dezelfde wijze en met inachtneming van dezelfde formaliteiten als de inobservatiestelling zelve, uitgenomen dat de vraag tot verlenging niet meer dient gemotiveerd, hetzij door de vaststelling dat de observatie niet voltooid is.

Deze laatste vaststelling is dan ook de enige noodzakelijke verrechtvaardiging van de beslissing tot verlenging, welke niet moet steunen op enige beschouwing van openbare veiligheid.

De verlenging van de inobservatiestelling wordt normaal gevraagd door dezelfde partij als degene die de inobservatiestelling zelve heeft gevraagd; doch niets verbiedt de verdachte of zijn raadsman het initiatief te nemen indien het openbaar ministerie het niet doet, en omgekeerd.

Het bevel tot verlenging van de inobservatiestelling dient aan de verdachte betekend te worden in de instelling waar hij verblijft.

131. a) Het bevel tot inobservatiestelling ten laste van een verdachte die onder aanhoudingsmandaat staat, is op zijn datum, een *nieuwe beslissing over de handhaving van de hechtenis*, en zulks in afwijking van het bepaalde in art. 5 der wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis. (Artikel 1, par. 2 der wet van 1 juli 1964). Dit betekent dat het bevel tot inobservatiestelling geldt als bevel tot herbevestiging van het aanhoudingsmandaat, zodat dit laatste voor een nieuwe maand verlengd wordt.

Dit geldt ook voor de inobservatiestelling bevolen door de onderzoeksrechter, eens dat zij door de Raadkamer binnen de 5 dagen bevestigd is geweest. (Zie hoofdstuk II, sectie II, n° 85 en sectie III, n° 96.)

Op deze wijze wordt een volledig parallelisme ingevoerd tussen inobservatiestelling en voorhechtenis, zodat la e op dezelfde datum zal kunnen beslist worden over de herbevestiging van het aanhoudingsmandaat en de gebeurlijke verlenging van de inobservatiestelling.

De herbevestiging van het aanhoudingsbevel is een wettelijk gevolg van de beslissing tot inobservatiestelling, zodat de Raadkamer deze herbevestiging niet meer hoeft uit te spreken. Het lijkt nochtans wenselijk dat de beslissing tot inobservatiestelling in die omstandigheden uitgesproken, zou vaststellen dat zij een nieuwe beslissing uitmaakt over de handhaving van de hechtenis. Deze vermelding zal inderdaad de controle van de wettelijkheid van de voorlopige hechtenis alsook de tenuitvoerlegging van de beslissing door de strafinrichtingen vergemakkelijken.

De inobservatiestelling door de Raadkamer kan echter nooit de eerste bevestiging uitmaken van het aanhoudingsbevel zoals voorzien bij artikel 4 der wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis. De termen van artikel 1, par. 2, der wet van 1 juli 1964 zijn inderdaad formeel op

dit gebied: zij spreken van « *nieuwe beslissing over de handhaving van de hechtenis* » (dus: van *herbevestiging*) en van « *afwijking van het bepaalde in artikel 5 der wet van 20 april 1874* » (dus: niet in artikel 4.)

b) Indien de inobservatiestelling door de Raadkamer bevolen wordt, op dezelfde zitting als de eerste bevestiging van het aanhoudingsbevel, dient eerst deze laatste beslissing uitgesproken te worden en pas daarna de inobservatiestelling: de beschikking tot inobservatiestelling zal uitdrukkelijk de beslissing tot bevestiging van het aanhoudingsbevel dienen te vermelden, opdat er geen betwisting mogelijk weze omtrent de orde van opeenvolging van beide beslissingen.

Zoals hierboven sub. a) gezegd, vormt de beslissing tot inobservatiestelling, in deze voorwaarden uitgesproken, een nieuwe beslissing over de handhaving van de hechtenis, t.t.z. dat zij geldt als herbevestiging van het aanhoudingsbevel dat juist te voren reeds een eerste maal bevestigd werd. Dit strookt met de letter en de geest van de wet van 1 juli 1964.

Dit heeft voor gevolg dat de volgende herbevestiging van het aanhoudingsbevel pas één maand na de datum van de inobservatiestelling zal moeten plaats hebben — gebeurlijk samen met de verlenging van deze laatste — en niet één maand na de ondervraging van de verdachte zoals voorgeschreven voor de gewone herbevestiging van het aanhoudingsbevel. (Zie hoofdstuk II, sectie III, n° 86.)

c) De beslissing tot *verlenging* van de inobservatiestelling vormt geen herbevestiging van het aanhoudingsbevel. Dit laatste moet dus regelmatig van maand tot maand worden bevestigd, telkens de observatie zelve wordt verlengd.

Wegens het parallelisme tussen voorhechtenis en inobservatiestelling, zal dus door de Raadkamer op dezelfde datum en zitting doch bij afzonderlijke bevelen beslist worden over de handhaving van de ene en de verlenging van de andere.

d) De beslissing tot *weigering van de inobservatiestelling* heeft geen terugslag op de voorlopige hechtenis. Wordt deze beslissing in hoger beroep hervormd, zal het arrest waarbij de inobservatiestelling bevolen wordt, op de datum van dit arrest, gelden als nieuwe bevestiging van het aanhoudingsbevel.

132. De inobservatiestelling eindigt hetzij door het verstrijken van de termijn bepaald in de beslissing waardoor zij bevolen of verlengd werd, hetzij door de beschikking van de Raadkamer over de regeling der rechtspleging (verwijzing, buitenvervolginstelling... enz.) of over de internering. Indien de beschikking van de Raadkamer tussenkomst vóór het verstrijken van de termijn bepaald voor de inobservatiestelling, zal zij hieraan een einde stellen. Zoniet zal de inobservatiestelling in elk geval een einde nemen bij het verstrijken van de vastgestelde termijn.

Het aanhoudingsmandaat neemt geen einde bij het ophouden van de inobservatiestelling, tenzij deze laatste zou ophouden door een bevel der Raadkamer tot regeling der rechtspleging dat de opheffing van het aanhoudingsmandaat automatisch als gevolg zou hebben (b.v. bevel tot buitenvervolginstelling, contraventionalisatie, enz.). Indien het onderzoek dus niet voltooid is, zal het aanhoudingsmandaat verder dienen herbevestigd te worden.

133. a) Tegen de bevelen van de Raadkamer in zake inobservatiestelling en verlenging van inobservatiestelling mag *hoger beroep* ingesteld worden door het openbaar ministerie en door de verdachte of zijn raadsman, naar gelang deze partijen hierbij belang hebben en door het openbaar ministerie alleszins omwille van de openbare orde.

Het hoger beroep wordt ingesteld op dezelfde wijze

en in dezelfde termijn (24 uren) als in zake voorhechtenis. (Zie hoofdstuk II, sectie V, nummers 99, 101, 103 en 103.)

Wat betreft de raadsman van verdachte, kan deze hoger beroep instellen in naam van zijn cliënt, als zijn vertegenwoordiger, drager der stukken, op grond van de wet van 16 februari 1961. Deze wet had deze mogelijkheid niet uitdrukkelijk voorzien wat betreft het verzet tegen de bevelen der Raadkamer, al moest men deze oplossing aanvaarden. (Zie hoofdstuk I, sectie VII, nummer 58.)

Doch de voorbereidende werken van de wet van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij, tonen aan dat voor het hoger beroep tegen de beslissingen in zake inobservatiestelling, wel de vertegenwoordiging door de advocaat kan aangenomen worden. (Parl. besch., Senaat, 1962-1963, nummer 256, blz. 6.)

Uit de tekst van art. 4, 1° lid, der wet van 1964 blijkt dat de raadsman van verdachte bovendien het recht heeft in eigen naam hoger beroep in te stellen tegen de beslissing over de inobservatiestelling.

Gelet op deze dubbele mogelijkheid, dient de akte van beroep uitdrukkelijk te vermelden of de advocaat hoger beroep instelt in naam van de verdachte als houder der stukken, ofwel in eigen naam zonder te moeten vermelden dat hij houder der stukken is.

b) Weerslag van het hoger beroep tegen de beslissing van de Raadkamer in zake inobservatiestelling op de *voorlopige hechtenis* :

1. Hoger beroep tegen de weigering van inobservatiestelling :

Deze weigering heeft geen terugslag op de voorhechtenis. Wordt zij in hoger beroep bekrachtigd, blijft er geen terugslag op de voorhechtenis; wordt zij in hoger beroep hervormd, geldt het arrest van inobservatiestelling, op zijn datum, als herbevestiging van het aanhoudingsbevel. (Zie hoger sub nummer 131, b.)

2. Hoger beroep tegen het bevel tot inobservatiestelling :

Dit bevel geldt als herbevestiging van het aanhoudingsbevel op zijn datum. Wordt het bekrachtigd, blijft het zijn terugslag op de voorhechtenis behouden: de toestand zal dus dezelfde zijn alsof er geen hoger beroep was ingesteld. Wordt het bevel in hoger beroep hervormd, zal de Kamer van Inbeschuldigingstelling noodzakelijk over de gebeurlijke handhaving van de voorhechtenis moeten beslissen, alsof er ook hoger beroep was geweest tegen de herbevestiging van het aanhoudingsbevel, wettelijk gevolg van de inobservatiestelling.

Sectie II.

Internering.

134. Met het oog op de internering, moeten volgende voorwaarden vervuld worden :

a) De verdachte moet zich bevinden in een der toestanden voorzien door art. 1 der wet van 1 juli 1964 (krankzinnigheid, enz.); deze toestand moet blijken uit een deskundig verslag, desgevallend — doch niet noodzakelijk — na inobservatiestelling.

Deze toestand moet bestaan op het ogenblik dat de beslissing tot internering moet genomen worden; het is zonder belang voor de internering dat deze toestand reeds bestond of niet op het ogenblik der feiten.

b) Het moet vaststaan dat de verdachte een feit heeft gepleegd dat door de strafwet als misdadig of wanbedrijf wordt omschreven. In zake politieke en persmisdaden of wanbedrijven is echter de Raadkamer onbevoegd om de internering uit te spreken: alleen de rechtsmachten van wijzen zijn hiertoe bevoegd; dezelfde regel geldt in zake fiscale inbreuken, vermits de beslissing tot inter-

nering een beslissing ten gronde is en de rechtspleging in fiscale vervolgingen het onderzoek ten gronde aan de Raadkamer ontzegt.

Behoudens deze uitzonderingen, volstaat het dat het gepleegd feit als misdadig of wanbedrijf omschreven zou worden: alleen de overtredingen worden uitgesloten. Het is dus niet vereist, zoals voor de inobservatiestelling, dat de voorhechtenis ter zake zou toegelaten zijn. (Zie sectie I, n° 119.)

135. Het valt te betwijfelen of de internering uitgesproken kan worden hoofdens misdrijven waarvoor de wet minimum politiestrafen en maximum correctionele straffen voorziet, (b.v. de meeste verkeersinbreuken): het is inderdaad slechts na oplegging van de straf, dus na de veroordeling, dat kan bepaald worden of deze misdrijven overtredingen zijn of wanbedrijven.

Uit het arrest van de Kamer van Inbeschuldigingstelling van Gent d.d. 10-7-1959, (Rechtskundig Weekblad, 8-11-1959, kol. 499-501) kan afgeleid worden dat de internering alleen gerechtvaardigd kan worden op basis van wanbedrijven of misdaden, al is de Raadkamer bevoegd om tevens vast te stellen dat samenhangende verkeersinbreuken bewezen zijn.

Bovendien kan er uit afgeleid worden dat wanneer de samenhangende verkeersinbreuk in de fysische onbekwaamheid bestaat om een voertuig te besturen en deze inbreuk bewezen wordt bevonden, de Raadkamer bevoegd is om de in dit geval verplichte ontzetting uit het recht te sturen als veiligheidsmaatregel uit te spreken.

136. Indien het voor de Raadkamer vaststaat, dat de verdachte, zich bevindend in één der psychische toestanden door de wet van 1 juli 1964 voorzien, feiten heeft gepleegd die als overtredingen dienen omschreven te worden, waarvoor derhalve geen internering mag uitgesproken worden, zal zij de verdachte buiten zaak stellen (relaxer - absoudre).

(Cassatie, 26-2-1934, Pa., 1934, I, 182; Schuind. « *Traité Pratique du Droit Criminel* », Tome I, blz. 205; Nypels et Servais, Tome I, blz. 333; Les Nouvelles « *Droit Pénal* », I, 1, n° 1323 et 1325.)

137. De vraag kan gesteld worden of de internering door het openbaar ministerie kan gevorderd worden zonder dat ter zake een voorafgaandelijk strafonderzoek ingesteld werd (en gebeurlijk dan ook zonder aanstelling van een beëdigde deskundige-psychiater), m.a.w., of de internering kan gevorderd worden met een « vordering voor verslag » (instruction pour rapport) zoals in zekere rechtsplegingen tot correctionalisatie of contraventionalisatie.

Principieel kan deze vraag bevestigend beantwoord worden, inderdaad :

a) Het informatierecht van het parket is onbeperkt en omvat ook het inwinnen van adviezen bij wetenschapsmensen en psychiaters (adviezen die nochtans geen deskundige verslagen zijn).

b) De Raadkamer kan de geestesstoornis vaststellen op grond van alle bewijsmiddelen; een regelmatig deskundig verslag onder eed is voorzeker het voornaamste der bewijsmiddelen, doch niet het enige. (Cassatie, 15-6-1964, Rev. Dr. Pén., 1964-1965, blz. 365.)

c) De « vordering voor verslag » om verzachtende omstandigheden door de Raadkamer te doen aannemen met het oog op correctionalisatie of contraventionalisatie wordt niet uitdrukkelijk door een wettekst voorzien, doch door rechtsleer en rechtspraak als niet verboden aangezien omdat de wet een voorafgaandelijk onderzoek niet uitdrukkelijk als voorwaarde stelt voor het verslag van de onderzoeksrechter (Hoeffler, *Traité de l'Instruction préparatoire*, n° 108; Cassatie, 6-5-1942, Pas., 1942, I, 112 en Cass., 2-6-1947, Pas., 1947, I, 220).

Dezelfde redenering kan gevolgd worden in zake internering, vermits de wet van 1 juli 1964 evenmin uitdrukkelijk bepaalt dat aan het bevel van het onderzoeksgerecht een onderzoek moet voorafgaan.

Praktisch is het nochtans de normale taak van de Raadkamer de procedure te regelen na een gerechtelijk onderzoek. Het is derhalve verkieslijk geregeld een onderzoek te vorderen dat aanleiding zal geven tot een werkelijke tussenkomst van de onderzoeksrechter en niet alleen tot zijn louter formeel optreden als verslaggever in de Raadkamer.

De omstandigheid dat het in zake interneringen een beslissing over de grond van de zaak betreft en dat daaruit de gewichtige maatregel van vrijheidsberoving voor onbepaalde duur kan volgen, is bezwaarlijk verenigbaar met de summier en vereenvoudigde handelwijze van de « vordering voor verslag ».

138. De formaliteiten voorzien door de wet van 25 oktober 1919, met het oog op de tegensprekelijkheid der rechtspleging welke hoger beschreven worden (zie hoofdstuk I, sectie I, n°s 4, 5 en 7) zijn van toepassing in zake internering. (Raadkamer, Brussel, 7-5-1931; Rev. Dr. Pén., blz. 872.) Uitgenomen nochtans de termijn die hier vier dagen bedraagt in plaats van 48 uren (art. 7, § 2 der wet van 1-7-1964).

Nochtans is, in zake internering, de vertegenwoordiging der partijen door een advocaat, houder der stukken, uitgesloten. Inderdaad doet de Raadkamer hier uitspraak over de grond van de zaak en het blijkt uit de voorafgaandelijke werkzaamheden van de wet van 16 februari 1961, dat de vertegenwoordiging der partijen vóór de onderzoeksrechtmachten slechts werd toegestaan omdat deze rechtmachten zich niet over de grond van de zaak uitspreken.

Indien de verdachte ten gevolge van zijn gezondheids-toestand niet in staat is om vóór de Raadkamer te verschijnen, zal de behandeling der zaak bij verstek geschieden, nadat echter alle wettelijke formaliteiten vervuld werden.

139. De openbaarheid der debatten in de Raadkamer kan bevolen worden indien de verdachte hierom verzoekt, en onder voorbehoud van de toepassing van art. 96 van de Grondwet. De uitspraak van het bevel heeft altijd plaats in openbare zitting, om reden dat dit een beslissing ten gronde is.

140. De Raadkamer kan bevelen dat getuigen en/of deskundigen zullen gehoord worden, hetzij ambtshalve, hetzij op vordering van het openbaar ministerie, hetzij op verzoek van de verdachte en van zijn raadsman.

De verdachte kan dit verzoek tot getuigenverhoor niet alleen doen: zijn raadsman zal dit samen met hem moeten doen.

Vordering en verzoek dienen schriftelijk te geschieden. Wanneer het verhoor van getuigen en deskundigen bevolen wordt, worden dezen door het Parket gedagvaard. Zij worden onder eed gehoord, zoals ter zitting van de correctionele rechtbank.

141. Betreffende het verslag van de onderzoeksrechter, zie hoofdstuk I, sectie II.

142. De verdachte moet bijgestaan worden door een advocaat: deze regel is van openbare orde. Heeft hij er geen gekozen, dient de Raadkamer er een ambtshalve aan te wijzen en desgevallend de behandeling der zaak op een latere zitting uit te stellen.

Volgens de voorbereidende werken van de wet van 1 juli 1964 (verslag van de Commissie voor Justitie van de

Senaat, Parl. besch., 1962-1963, n° 256, blz. 9) dient deze « bijstand » van een advocaat begrepen te worden in de zin dat de verdachte « voorzien » moet zijn van een advocaat, zonder dat deze laatste werkelijk ter zitting aanwezig moet zijn.

Indien de verdachte bijgestaan wordt door een advocaat die, hoewel behoorlijk opgeroepen, niet ter zitting aanwezig is, zal de Raadkamer de zaak mogen behandelen indien zij naar gelang van de omstandigheden oordeelt dat de rechten van de verdediging niet geschonden worden en voor zoveel de advocaat geen wettige reden van verhinderd heeft opgegeven. Zo niet zal zij de zaak moeten uitstellen.

Wordt de zaak behandeld in de onverantwoorde afwezigheid van de advocaat, zal deze omstandigheid in het bevel van de Raadkamer dienen vermeld te worden.

De onverantwoorde afwezigheid van de advocaat kan aanleiding geven tot disciplinaire gevolgen ten opzichte van de betrokken advocaat.

143. De Raadkamer onderzoekt in de eerste plaats of de verdachte zich wel bevindt in een toestand van krankzinnigheid, erge geestesstoornis of erge geesteszwakte. Is zij van oordeel dat deze toestand vaststaat, dan wordt meteen haar bevoegdheid vastgelegd om verder de ten laste gelegde feiten ten gronde te onderzoeken, als rechtsmacht van wijzen. Is zij echter van oordeel dat deze toestand niet vaststaat, dan dient zij haar verder onderzoek der feiten te beperken tot de bezwaren, om, als rechtsmacht van onderzoek, de verdere rechtspleging te regelen.

144. a) Is de Raadkamer van oordeel, dat het niet vaststaat dat verdachte de feiten waarvoor de internering gevorderd wordt, gepleegd heeft, zal zij hem niet buiten vervolging stellen, doch wel buiten zaak stellen, hetgeen neerkomt op een vrijspraak. Is de verdachte aangehouden, dan wordt hij onmiddellijk in vrijheid gesteld.

Op eensluidende vorderingen van het openbaar ministerie, mag de Raadkamer een bevel van niet-vervolgung verlenen betreffende andere telasteleggingen dan degene waarvoor de internering gevorderd wordt, na haar onderzoek betreffende deze andere telasteleggingen te hebben beperkt tot de bezwaren: dus zonder de grond van deze telasteleggingen aan te raken.

b) Volgens zekere rechtsleer moet in het hierboven onderzocht geval (feiten niet of niet voldoende bewezen) de Raadkamer de verdachte niet buiten zaak stellen, doch wel buiten vervolging stellen op grond van art. 128 van het Wetboek van Strafvordering. (Collignon et Van der Made: « La loi belge de Défense sociale », p. 223.)

Het onderscheid « buiten zaak stelling - buiten vervolging stelling » is van groot belang, gezien sommige gevolgen van deze beslissingen:

— Uitspraak in openbare terechtzitting of met gesloten deuren.

— Beroepstermijn: 10 dagen of 24 uren.

— Gedetineerde verdachte: onmiddellijk vrijgelaten of slechts indien geen beroep.

— Definitief karakter van de buiten zaak stelling of mogelijkheid tot heropening van het onderzoek ingeval van buiten vervolgingstelling.

Vermits de uitzonderlijke bevoegdheid van de Raadkamer om kennis te nemen van de grond der zaken, zoals een rechtsmacht van oordeel, haar door de wet van 1 juli 1964 wordt toevertrouwd, doch afhankelijk wordt gesteld van het bestaan in hoofde van de verdachte van door de wet bepaalde psychische toestanden, moet worden aangenomen dat, zodra één van deze psychische toestanden werkelijk aanwezig is (eerste punt waarover het onderzoek van de Raadkamer zich zal moeten uitstrekken: zie

hoger sub n° 143), de Raadkamer werkelijk ook een beslissing ten gronde zal mogen nemen.

Blijken dus de feiten ten gronde niet of niet genoegzaam bewezen, zal de Raadkamer — naar onze mening — niet slechts buiten vervolging mogen stellen wegens onvoldoende bezwaren (art. 128 van het Wetboek van Strafvordering), doch wel « *buiten zaak* » moeten stellen wegens onvoldoende bewijzen (« *relaxer* » : zie verwijzingen hierboven sub n° 136).

In zake opschorting van de uitspraak is de Raadkamer ook bevoegd om kennis te nemen van de grond van de zaak; hier heeft de wet van 29 juni 1964 (art. 4, par. 1, laatste lid) uitdrukkelijk bepaald dat wanneer de Raadkamer van oordeel is dat er geen reden bestaat om de opschorting te bevelen, zij geen beslissing ten gronde zal uitspreken, doch wel een beschikking van verwijzing naar de rechtsmacht van wijzen of van *buitenvervolgingsstelling*. (Zie hoofdstuk I, sectie III n° 34). De wet van 1 juli 1964 (zelfde tijdstip als deze van 29 juni 1964!) tot bescherming van de maatschappij bevat geen dergelijke uitdrukkelijke bepaling, zodat — a contrario — hier dus kan aangenomen worden dat in zake van internering de Raadkamer alleszins een beschikking ten gronde zal nemen: hetzij internering, hetzij buiten zaakstelling. Overigens moet de Raadkamer buiten zaak stellen, wanneer zij van oordeel is dat de verdachte de feiten heeft gepleegd en zich bevindt in een der psychische toestanden voorzien door de wet, zonder nochtans een gevaar uit te maken voor de maatschappij. (zie verder : n° 147.)

145. De Raadkamer mag geen bevel tot internering verlenen indien zij slechts gevat werd door een vordering tot verwijzing of gevangenneming. In dit geval mag de Raadkamer inderdaad geen kennis nemen van de grond van de zaak en dient zij haar onderzoek te beperken tot de bezwaren, hetgeen haar niet toelaat zich over de geestestoestand van de verdachte uit te spreken. (*Journal des Tribunaux* 1951, n° 3894, p. 270.)

146. In de mate dat de burgerlijke rechtsmacht ten opzichte van een militair bevoegd is (artt. 23, 25 en 26 der wet van 15 juni 1899), is de Raadkamer ook bevoegd inzake internering van een militair: bevelen tot internering, buiten zaak stelling of geen aanleiding tot internering. Deze bevoegdheid blijft bestaan zelfs indien de militair de enige ter zake betrokken verdachte is die het voorwerp uitmaakt van een vordering tot internering, alle andere verdachten (burgers of zelfs andere militairen) het voorwerp uitmakend van vorderingen strekkende tot andere beschikkingen.

Deze bevoegdheid van de Raadkamer vindt haar grondslag in haar regelmatige vating (*saisine*) overeenkomstig de wet van 15 juni 1899 en het feit dat zij binnen deze perken gebruik maakt van hare bevoegdheden en attributies, welke door de wet van 1-7-1964 uitgebreid worden tot de kennisneming ten gronde in zake internering.

147. De Raadkamer, evenmin als de rechtsmachten van wijzen, moet niet interneren: zij mag interneren. Indien zij van oordeel is dat de verdachte zich wel bevindt in een der toestanden voorzien door de wet, doch geen gevaar uitmaakt voor de maatschappij, zal zij de internering niet bevelen, zeggende dat er daartoe geen aanleiding bestaat, en de verdachte buiten zaak stellen. Is deze aangehouden dan wordt hij onmiddellijk in vrijheid gesteld. (Cass. 26-2-1934 - Pas. 1934, 1, 180.)

148. De internering wordt bevolen zonder bepaling van duur. In geval van samenloop van misdrijven kan er geen sprake zijn van cumulering van interneringen, noch van opslorping van de ene door de andere. Evenmin bestaat

er aanleiding tot enige opslorping in geval van nieuwe internering na een vorige.

In principe wordt in het bevel tot internering de internering niet aangeduid waar deze internering zal plaatsvinden: deze aanduiding geschiedt later door de commissie tot bescherming der maatschappij.

Indien de verdachte op het ogenblik van het bevel tot internering in observatie is, blijft hij in de psychiatrische afdeling. Is hij in voorhechtenis, zal hij overgeplaatst worden in de psychiatrische afdeling van de strafinrichting waar hij verbleef: indien er geen psychiatrische afdeling bij deze strafinrichting bestaat, zou de Raadkamer uitzonderlijk de psychiatrische afdeling moeten aanwijzen waar de internering voorlopig zal plaats hebben in afwachting van de beslissing van de commissie tot bescherming der maatschappij.

149. De onmiddellijke tenuitvoerlegging van de internering wordt niet bevolen en mag zelfs niet bevolen worden (Kam. v. Inbesch. Brussel, 9-11-1-95, Rechtsk. Weekbl. 1965-66, kol. 1205). Zie weliswaar contra: Constant « *Traité élémentaire de Droit Pénal* », uitgave 1965, n° 370; Matthijs: Rechtsk. Weekbl. 1964-65, kol. 136.). Is nochtans de verdachte op dit ogenblik in observatie, blijft hij in de psychiatrische afdeling, zoals hierboven sub. 15 gezegd. (art. 14, 4e lid, der wet van 1 juli 1964.) Is hij in voorhechtenis, blijft hij ook aangehouden (al wordt hij naar de psychiatrische afdeling overgeplaatst: zie hierboven sub. 15), alhoewel er geen definitieve titel meer bestaat voor zijn hechtenis; deze oplossing veronderstelt een gelijkstelling tussen internering en strafmaatregel: de veroordeelde die in voorhechtenis staat blijft inderdaad ook aangehouden niettegenstaande zijn veroordeling nog geen kracht van gewijsde heeft, en dit krachtens het aanhoudingsbevel.

150. Een bevel tot internering bij verstek verleend dient aan de verdachte betekend te worden.

Met het oog op het vrijwaren van alle rechten van de verdediging en in de geest van art. 7 van de Grondwet is het aangewezen tevens tot de betekening over te gaan van de bevelen tot internering welke tegensprekelijk werden verleend doch in de afwezigheid van de verdachten.

De bevelen tot internering uitgesproken in aanwezigheid van de verdachten worden niet betekend.

151. De Raadkamer, die in zake internering als rechtsmacht van wijzen optreedt, is bevoegd om over de burgerlijke vordering te beslissen. Deze bevoegdheid wordt thans niet meer betwist sedert het arrest van het Hof van Cassatie van 14 februari 1944. (Pas. 1944, I, 208.).

152. Naar luid der wet van 16 april 1935 zal de Raadkamer over de burgerlijke eis uitspraak moeten doen naar *billijkheid*, zonder dus gebeurlijk rekening te moeten houden met het werkelijk bedrag van de veroorzaakte schade.

153. Wanneer de internering bevolen wordt, moet de Raadkamer de verdachte altijd tot de kosten verwijzen. Lijfswang schijnt echter uitgesloten. (Kam. v. Inbesch. Gent, 30-7-1948, Rechtsk. Weekbl. 1948-49, kol. 117.)

Tevens is de Raadkamer bevoegd om verbeuringen en teruggaven te bevelen, zelfs wanneer geen internering bevolen wordt, doch op voorwaarde dat vastgesteld wordt dat de verdachte de feiten heeft gepleegd. (geval hierboven voorzien sub n° 147.)

154. Wanneer de Raadkamer de internering heeft bevolen, mag zij geen ontzetting uitspreken uit zekere rech-

ten in de gevallen waar zulke ontzetting door de strafwet als bijkomende straf wordt voorzien. (bv. art. 378 van het oestrafwetboek) (Rev. Dr. Pénal. - nov. 1960, blz. 175.)

Wel kan de Raadkamer de ontzettingen uitspreken die door de wet voorzien worden ten titel van veiligheidsmaatregel, bv. rijverbod wegens lichamelijke ongeschiktheid om een voertuig te besturen. (zie hoger n° 135.)

155. Tegen een bevel van internering of een bevel dat vaststelt dat verdachte de feiten heeft gepleegd doch hem niet interneert, bij verstek door de Raadkamer verleend, kan de verdachte *verzet* aantekenen.

Dit verzet wordt aangetekend op dezelfde wijze en in dezelfde termijn (10 dagen vanaf de betekening of de dag dat verdachte van de betekening kennis heeft gehad.) als het verzet tegen verstekvonnissen van de Corr. Rechtbank. (art. 187 van het Wetboek van Strafvordering.)

156. Tegen alle bevelen van de Raadkamer in zake internering kan *hoger beroep* worden ingesteld door de verdachte of zijn raadsman, het openbaar ministerie of de burgerlijke partij, naar gelang deze partijen er belang bij hebben. Het openbaar ministerie heeft echter dit recht in elk geval, om wille van de openbare orde.

Openbaar ministerie beduidt hier niet alleen de Procureur des Konings, doch ook de Procureur Generaal : de wet van 1 juli 1964 (art. 8) verwijst immers uitdrukkelijk naar art. 8 der wet van 1 mei 1849.

De raadsman van verdachte kan hoger beroep instellen zowel in naam van zijn klient, als drager der stukken, als in eigen naam, zoals in zake inobservatiestelling (zie hoger n° 133). Het recht van de advocaat om hoger beroep in te stellen in naam van zijn klient wordt uitdrukkelijk voorzien door de wet van 1 juli 1964 (art. 8) die verwijst naar art. 203 bis van het Wetboek van Strafvordering, dat ingevoerd werd door de wet van 16 februari 1961. (art. 4.)

Het hoger beroep tegen de bevelen van de Raadkamer in zake internering wordt ingesteld op dezelfde wijze en in dezelfde termijn (10 dagen vanaf de uitspraak of de betekening — voor de Procureur Generaal : 15 dagen vanaf de uitspraak) als het hoger beroep tegen de vonnissen van de Corr. Rechtbank. (Art. 203 en 203 bis van het Wetboek van Strafvordering.)

De regels hierboven beschreven in hoofdstuk I, sectie VII, n° 59-59 (met uitzondering van de termijn) — 60 en 61 zijn eveneens van toepassing in zake hoger beroep tegen de bevelen van de Raadkamer in zake internering.

Het hoger beroep van de verdachte moet altijd door het openbaar ministerie worden gevolgd, voor zoveel ten minste het hoger beroep van het openbaar ministerie nog tijdig zou zijn.

Het hoger beroep van de burgerlijke partij dient eveneens door het openbaar ministerie gevolgd te worden, uitgenomen wanneer het geschil beperkt blijft tot het bedrag van de toegekende schadevergoeding, in welk geval verslag aan de heer Procureur Generaal zal moeten uitgebracht worden.

Hoofdstuk V.

Biezondere Rechtsplegingen.

Sectie I.

Lijfonderzoek

157. Uitgenomen bij betrapting op heterdaad, moet ieder lijfonderzoek, dat gedurende het gerechtelijk onderzoek nodig zou blijken, door de Raadkamer bevolen worden.

Wordt hier bedoeld ieder lichamelijk onderzoek te verrichten op de persoon van een verdachte of een slacht-

offer en dat van aard zou zijn de eerbaarheid van de betrokken persoon te kwetsen.

De gebruikelijke toestemming van de betrokken persoon ontslaat niet van de verplichting van een gerechtelijke beslissing.

158. De rechtspleging in de Raadkamer is niet tegen- sprekelijk. Het bevel wordt verleend op verslag van de onderzoeksrechter over de gepastheid van het voorgenomen lijfonderzoek en op vordering van het openbaar ministerie.

Er zijn geen schriftelijke vorderingen van het openbaar ministerie.

159. Het bevel tot lijfonderzoek moet vaststellen dat de noodwendigheden van het gerechtelijk onderzoek het lijfonderzoek vereisen en tevens dat er geen heterdaad meer bestaat. De persoon op wie het lijfonderzoek moet verricht worden dient in het bevel van de Raadkamer vermeld te worden.

160. Het bevel van de Raadkamer wordt niet betekend. Deze betekening wordt inderdaad niet als substantiële formaliteit, op straf van nietigheid, door art. 25 der wet van 20 april 1874 voorgeschreven. (Cass. 14-9-1964, Pas. 1965, I, 36.)

161. De uitvoering van het bevel tot lijfonderzoek hangt af van de toestemming van de betrokken persoon : zie Revue Droit Pénal 1947-1948, bl. 116 ; Timmerman : « Etude sur la détention préventive », n° 554.

Volgens Pandectes Belges, verbo « Information » n° 142 zou echter de sterke hand mogen gebruikt worden om tot de uitvoering over te gaan.

162. Alleen het openbaar ministerie kan tegen het bevel van de Raadkamer dat het lijfonderzoek zou weigeren in hoger beroep gaan. Het zou tevens in hoger beroep kunnen gaan tegen een bevel tot lijfonderzoek, doch enkel wegens redenen van openbare orde. Dit hoger beroep wordt aangetekend op dezelfde wijze en binnen dezelfde termijn (24 uur) als in zake voorhechtenis. (Zie hoofdstuk II, Sectie V n° 99 en 102.)

Sectie II.

Uitleveringen en vreemde ambtelijke opdrachten.

163. *Vreemde aanhoudingsmandaten* worden, met het oog op de uitlevering van de aangehoudene aan het exequatur van de Raadkamer onderworpen.

De Raadkamer dient te onderzoeken of het aanhoudingsmandaat door de bevoegde vreemde overheid werd afgeleverd en of het feit hoofdens hetwelk het afgeleverd werd onder toepassing valt van de Belgische strafwet en voorzien werd door het uitleveringsverdrag met het aanzoekend land gesloten en door art. 1 der wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen.

De Raadkamer is niet gehouden door de kwalificatie van het feit welke in het vreemd aanhoudingsmandaat vermeld werd. Zij mag dit aanhoudingsmandaat interpreteren en aldus nader bepalen hetgeen zij uitvoerbaar wenst te maken. (Hof van Beroep Brussel, 15-4-1957. Journal des Tribunaux 1057, p. 672.)

De Raadkamer heeft ook niet te onderzoeken of het ten laste gelegde feit in hoofde van de aangehoudene be- wezen is, noch zelfs of er voldoende bewaren aanwezig zijn. Anderzijds dient de Raadkamer wel te onderzoeken of de verjaring van de openbare vordering niet ter zake ingetreden is, volgens de regelen van de Belgische wetgeving. De Raadkamer mag het exequatur van het

vreemd aanhoudingsmandaat slechts weigeren wegens zwaarwichtige en onbetwiste redenen; zonder dergelijke redenen, mag zij de uitlevering in haar aanvangsstadium niet tegenhouden. (Hof van Cass., 22-7-1960, Rev. Dr. Pén., januari 1961, blz. 431.)

Zwaarwichtige redenen zouden kunnen gevonden worden in het feit dat de uitlevering gevraagd wordt wegens politieke misdrijven, doch het behoort aan de vreemdeling, ten laste van wie aanhoudingsmandaat gevorderd wordt, het bewijs hiervan te leveren.

(Zie voornoemde referentie.)

164. De Raadkamer kan haar exequatur gedeeltelijk verlenen en gedeeltelijk weigeren: verlenen wat betreft zekere feiten in het aanhoudingsmandaat voorzien, en weigeren wat betreft andere feiten.

165. Na weigering — of gedeeltelijke weigering — van het exequatur, kan, bij voorkomen van nieuwe elementen waaruit thans zou blijken dat alle wettelijke vereisten vervuld zijn, de zaak opnieuw voor de Raadkamer gebracht worden, die een nieuw bevel kan verlenen waarbij ditmaal het exequatur kan toegestaan worden.

166. Indien het feit waarop het vreemd aanhoudingsmandaat gesteund wordt, gedeeltelijk in het buitenland en gedeeltelijk in België gepleegd werd, zou de Raadkamer het exequatur moeten weigeren, vermits de Belgische rechtsmacht ter zake alleszins bevoegd is en geen enkele Belgische wetbepaling de vreemde rechtsmacht ter zake bevoegd maakt. Het ministerie van Justitie deelt echter deze mening niet en derhalve wordt aan het openbaar ministerie voorgeschreven hoger beroep aan te tekenen tegen het bevel van de Raadkamer waarbij in het bedoeld geval het exequatur geweigerd zou worden.

167. Het exequatur van de Raadkamer is vereist, zelfs wanneer de verdachte reeds door de onderzoeksrechter onder voorlopig aanhoudingsmandaat werd gesteld met het oog op zijn uitlevering.

168. Geen formaliteiten worden voorzien vóór de behandeling der zaak in de Raadkamer.

Het exequatur wordt schriftelijk en mondeling door het openbaar ministerie gevorderd; de onderzoeksrechter brengt verslag uit.

De behandeling der zaak is *niet tegensprekelijk*; zij geschiedt dus buiten de aanwezigheid van de belanghebbende; deze laatste kan tegen het bevel der Raadkamer *geen verzet* aantekenen. (Kam. v. Inbeschuldigingstelling, Brussel 31-8-1962 - Journal des Tribunaux 1962, blz. 498-499.)

169. Het bevel van exequatur moet aan de verdachte betekend worden. Indien deze nog niet voorlopig aangehouden was, zal deze betekening plaats hebben bij zijn aanhouding. Noch het bevel van exequatur, noch de akte van betekening ervan dienen vertaald te worden in de taal van de verdachte. (Cass. 29-10-1962, Rev. Dr. Pén. 1962-63, blz. 930.)

170. Het openbaar ministerie en de verdachte kunnen in *hoger beroep* gaan tegen het bevel der Raadkamer in zake exequatur. Dit hoger beroep wordt aangetekend op dezelfde wijze en in dezelfde termijn (24 uur na het bevel of na zijn betekening) als in zake voorhechtenis. (Zie hoofdstuk II, Sectie V, n°s 99, 101, 102, 103 en 104.) (Cass. 11-4-1960, Rev. Dr. Pén. januari 1961, blz. 431.)

De staat die de uitlevering gevraagd heeft kan geen hoger beroep instellen tegen het bevel waarbij het exequa-

tur geweigerd wordt: dit hoger beroep zou onontvankelijk zijn, omdat geen enkele wettekst noch uitleveringsverdrag aan een vreemde staat — zelfs moest deze zich als burgerlijke partij ter zake aangesteld hebben — toelaat in de rechtspleging in zake uitlevering tussen te komen. (Franse Cass. 11-2-1965 - Rev. Dr. Pén. 1965-66, blz. 812.)

171. Wanneer, in afwachting van de aankomst langs diplomatieke weg van het te exequatureren vreemd aanhoudingsmandaat met vraag tot uitlevering en bijhorende officiële stukken, de vreemdeling reeds door de onderzoeksrechter onder *voorlopig aanhoudingsmandaat* werd gesteld, kan deze altijd zijn voorlopige invrijheidsstelling vragen.

Dit verzoek moet hij richten aan de Raadkamer. De formaliteiten zijn dezelfde als in zake voorhechtenis in fiskale zaken: Zie hoofdstuk III, Sectie II n° 112 tot 115.

Tegen het bevel van de Raadkamer kan hoger beroep aangetekend worden zowel door de verdachte als door het openbaar ministerie. (binnen de 24 uur.)

172. Alle *ambtelijke opdrachten* uitgaande van vreemde rechterlijke overheden en strekkende tot huiszoekingen en/of inbeslagnemingen, dienen door de Raadkamer ge-executeerd te worden, vooraleer alhier uitgevoerd te worden.

De Raadkamer dient alleen te onderzoeken of de feiten die tot de vraag tot huiszoeking of inbeslagneming aanleiding hebben gegeven, wel voorzien worden door de wet op de uitlevering.

173. Het verslag in de Raadkamer wordt door de gelaste onderzoeksrechter uitgebracht: gewoonlijk is de gelaste onderzoeksrechter de deken der onderzoeksrechters.

De vordering tot exequatur van het openbaar ministerie is schriftelijk en mondeling.

De behandeling der zaak is *niet tegensprekelijk*.

Tegen het bevel der Raadkamer waarbij het exequatur geweigerd zou worden, kan het openbaar ministerie verzet (beroep) aantekenen binnen de 24 uur.

174. Wanneer goederen in beslag werden genomen, hetzij ingevolge ge-executeerde vreemde ambtelijke opdracht (geval hierboven voorzien sub n°s 172 en 173), hetzij in opdracht van de onderzoeksrechter die een voorlopig aanhoudingsmandaat heeft afgeleverd in afwachting van de officiële stukken van de uitlevering (geval voorzien sub n° 171), hetzij tengevolge van de spontane overhandiging door de aangehouden later uit te leveren vreemdeling, dient de Raadkamer te *beslissen over de bestemming van deze goederen*.

In beginsel zal de Raadkamer hun overmaking bevelen aan de vreemde overheid, indien het blijkt of vermoedelijk voorkomt dat deze goederen rechtstreeks betrekking hebben op de ten laste gelegde feiten. Is dit niet het geval, dan zal de Raadkamer hun teruggave bevelen.

De Raadkamer kan ook de overmaking aan de vreemde overheid weigeren indien derden-bezitters of rechthebbenden op deze goederen aanspraak zouden maken. (zonder echter te kunnen uitspreken over burgerlijke betwistingen in zake eigendom.)

175. Indien de inbeslagneming geschiedt is in verband met of naar aanleiding van een vraag tot uitlevering, is de overmaking der inbeslaggenomen goederen aan de vreemde overheid niet noodzakelijk afhankelijk van de uitlevering: de overmaking der inbeslaggenomen goederen zou kunnen bevolen worden niettegenstaande de uit-

levering door de regering geweigerd werd of zal worden, zoals omgekeerd.

Uitgenomen nochtans indien de uitlevering geweigerd wordt omdat het feit waarvoor zij gevraagd werd niet werd voorzien door art. 1 der wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen : in dit geval kan inderdaad de inbeslag-neming ook niet wettelijk toegestaan worden. Om deze reden is het het Parket voorgeschreven de uitvoering van het bevel tot overmaking der inbeslaggenomen goederen aan de vreemde overheid uit te stellen tot na de beslissing van de regering over de uitlevering. (Olivier et Ernst, « Code de l'extradition » n° 166.)

176. De vorderingen van het openbaar ministerie zijn schriftelijk en mondeling. De onderzoeksrechter brengt verslag uit. De behandeling der zaak in de Raadkamer is *tegensprekelijk* : de belanghebbenden, dit zijn : de vreemdeling waarvan de uitlevering gevraagd wordt, (uitgenomen wanneer zijn uitlevering reeds is geschied of wanneer hij niet kon aangehouden worden), de persoon (en) bij wie beslag werd gelegd en desgevallend andere derden die enig belang ter zake zouden kunnen hebben, moeten derhalve gedagvaard worden om in de Raadkamer gehoord te worden. De aangehouden vreemdeling wordt echter eenvoudig uit de gevangenis uitgehaald en verschijnt aldus vóór de Raadkamer zonder dagvaarding ; de andere belanghebbenden worden gedagvaard ten verzoeken van het openbaar ministerie door een aangetekend schrijven of — wat in de praktijk meer voorkomt — door een waarschuwing hen door de politie of de rijkswacht overhandigd.

Al deze partijen mogen door een raadsman bijgestaan worden.

177. Tegen de bevelen der Raadkamer in zake bestemming der inbeslaggenomen goederen kan verzet (beroep) aangetekend worden door het openbaar ministerie, door de aangehouden vreemdeling en door de andere gebeurlijke belanghebbende partijen. Dit verzet wordt aangetekend op dezelfde wijze en in dezelfde termijn (24 uur) als tegen de bevelen van de Raadkamer in zake regeling van de rechtspleging : art. 135 van het Wetboek van Strafvordering. (zie hoofdstuk I, Sectie VII, n° 58 tot 62.)

De termijn van 24 uur begint te lopen de dag van de uitspraak van het bevel ten opzichte van alle partijen die aanwezig waren. Moest een belanghebbende derde geen gevolg hebben gegeven aan zijn oproeping vóór de Raadkamer en bijgevolg de behandeling der zaak niet bijgewoond hebben, zou het bevel van de Raadkamer hem betekend moeten worden en deze betekening zou te zijnen oprichte de termijn van beroep doen lopen.

Sectie III.

Zittingsmisdrijven.

178. Uit het bestaan in het Wetboek van Strafvordering van twee verschillende artikelen (namelijk artt. 181 en 505) die de betegeling van zittingsmisdrijven voorzien, moet men besluiten dat een onderscheid dient gemaakt te worden :

Enerzijds schijnt art. 181 alleen de *zittingswanbedrijven* te voorzien welke niet gepaard gaan met tumult of wanordelikheden in de zittingszaal en die geen aantasting uitmaken van de eer en de waardigheid van de rechtbank, noch van de magistratuur, noch van een of meer bepaalde magistraten. (bv. valse eed als getuige, verstekmakende getuige). Een dergelijk wanbedrijf schijnt wel door de Raadkamer op staande voet en volgens de voorschriften van art. 181 te kunnen beteugeld worden, alhoewel zekere rechtsleer betwist dat dit artikel toepasselijk zou zijn op wanbedrijven die zich gedurende een niet openbare zitting hebben voorgedaan. Bij openbare zitting van de Raadkamer (in zake inobservatiestelling en internering) is er derhalve geen betwisting : de Raadkamer is alleszins bevoegd.

Anderzijds voorziet art. 505 alle *zittingsmisdrijven* (wanbedrijven en overtredingen) die van aard zijn de eer van de rechtbank, de magistratuur of een magistraat aan te tasten en die wanorde verwekken. Dit artikel, dat innig verknocht is met art. 504, is volgens een overwegende rechtsleer enkel toepasselijk wanneer de inbreuk gepleegd werd in een openbare terechtzitting. De Raadkamer zal dus ter zake slechts bevoegd zijn wanneer het misdrijf zich voorgedaan heeft tijdens de openbare behandeling van een zaak van internering of inobservatiestelling.

Men raadplege op dit gebied : Schuind « *Traité Pratique de droit criminel*. Tome II, p. 316 ; Pandectes Belges, Verbo : « *Délit d'audience* » nos. 2, 3, 7, 23, 31, 41, 43 en 81 bis en verbo « *Audience des cours et tribunaux* » n° 93 ; Gesché « *Police de l'audience* » p. 4 et 5 ; Rép. Prat. verbo « *Délit d'audience* » nos 2, 3 en 33.

179. De behandeling van een zittingsmisdrijf door de Raadkamer dient alleszins te geschieden in openbare zitting, onder voorbehoud van toepassing van art. 96 van de grondwet. De beslissing zal een vonnis zijn en geen bevel ; zij dient altijd in openbare zitting uitgesproken te worden.

De termijn van hoger beroep is 10 dagen.

180. In de gevallen waarin de Raadkamer niet bevoegd is om een zittingsmisdrijf te behandelen en te beteugelen, zal door de Voorzitter proces-verbaal van het feit opgesteld worden en aan het Parket overgemaakt om te dienen als naar recht. Vervolgelingen zullen dan desgevallend ingesteld worden bij rechtstreekse dagvaarding hetzij vóór de correctionele rechtbank, hetzij in geval van politieovertreding vóór de politierechtbank.

NOOT. — In het eerste gedeelte van deze studie, dat in ons vorig nummer verscheen, is in de kolom 1209 een regel weggefallen.

Lijnen 30 en 31 dienen gelezen als volgt :
« noch de onmiddellijke uitvoering ervan te bevelen. Zij kan zich beperken de overmaking te bevelen aan de heer Procureur-generaal. »

Jean VERSTRAETE,
Eerste Substituut-Procureur des Konings
te Antwerpen.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 14 december 1967.

Eerste voorzitter: M. Bayot.
Raadsheer-verslaggever: M. Legros.
Advocaat-generaal: M. Dumon.
Advocaat: M. Faurès.

Handelsvertegenwoordiger. — Wet van 30 juli 1963, art. 15, lid 1. — Vergoeding wegens « uitwinning ». — Bewijs dat de cliënteel trouw gebleven is aan de werkgever. — Rust niet op de vertegenwoordiger. — Vrijstelling van vergoeding. — Door de werkgever te leveren bewijs.

Noch uit de tekst van de wet van 30 juli 1963, noch uit de geschiedenis ervan blijkt dat de in art. 15, lid 1 bedoelde vergoeding slechts dan zou verschuldigd zijn aan de handelsvertegenwoordiger die een cliënteel heeft aangebracht, wanneer hij bewijst dat die cliënteel aan de werkgever trouw is gebleven na de beëindiging van de overeenkomst.

Wanneer de cliënteel door de handelsvertegenwoordiger aangebracht aan de werkgever niet trouw is gebleven na de beëindiging van de overeenkomst, kan de werkgever zich slechts vrijstellen van de verplichting de « vergoeding wegens uitwinning » te betalen, door te bewijzen dat het verbreken van de overeenkomst geen enkel nadeel aan de vertegenwoordiger heeft berokkend.

Darras t./ N.V. Tensia.

Gelet op de bestreden sententie op 22 september 1966 gewezen door de Werkrechtersraad van beroep te Luik, kamer voor bedienden;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artt. 1315 van het Burgerlijk Wetboek, 15, inzonderheid l'd 1, van de wet van 30 juli 1963 tot instelling van het statuut der handelsvertegenwoordigers en 97 van de Grondwet.

doordat, rechtdoende op de vordering door eiser ingesteld tot betaling van de « vergoeding wegens uitwinning », bedoeld bij artikel 15 van de voornoemde wet van 30 juli 1963, de bestreden sententie, ofschoon zij erop wijst dat eiser « in het debat een aantal getuigschriften overlegt, waarvan de ondertekenaars verklaren dat de vennootschap, eiseres in hoger beroep, (thans verweerster) hun cliënteel gekregen heeft door de bemiddeling van de gedaagde in hoger beroep (thans eiser) », wat insluit dat eiser een cliënteel aan zijn werkgever had aangebracht, niettemin de vordering van eiser tot betaling van de voormelde vergoeding ongegrond verklaart, om de reden « dat elk van die getuigschriften, een enkel uitgezonderd, verklaart dat deze cliënteel aan de naamloze vennootschap 'Savonnerie Couvreur' (dit is verweerster) trouw is gebleven 'tot 15 juli 1964' (dit is tot de dag vóór de datum waarop deze aan de tussen partijen bestaande overeenkomst een einde heeft gemaakt); » « dat de gedaagde in hoger beroep niet alleen moet bewijzen dat hij door zijn bezoeken nieuwe klanten heeft aangebracht, maar ook dat die cliënteel aan de eisende vennootschap trouw is gebleven na zijn vertrek; dat dit bewijs niet wordt geleverd of aangeboden en dat de aanzienlijkheid van het

door de gedaagde in hoger beroep vermelde omzetcijfer niet kan worden beschouwd als een voldoende bewijsgrond voor zijn aanspraak »,

terwijl, om te doen blijken van zijn recht op de « vergoeding wegens uitwinning », bedoeld bij artikel 15 van de voornoemde wet van 30 juni 1963, de handelsvertegenwoordiger alleen moet bewijzen dat hij, gedurende het van kracht zijn van zijn overeenkomst, aan zijn werkgever een cliënteel heeft aangebracht, zonder bovendien te moeten bewijzen dat de door hem aangebrachte cliënteel aan laatstgenoemde trouw is gebleven na zijn vertrek, en de tegenovergestelde hypothese, te weten het geval waarin de door de vertegenwoordiger aangebrachte cliënteel niet trouw blijft aan de werkgever na zijn vertrek, een van de eventualiteiten is die, volgens de uitdrukkelijke wil van de wetgever, door de werkgever moet worden bewezen, waarin er uit de beëindiging van de overeenkomst geen enkel nadeel voor de vertegenwoordiger voortspuit;

Overwegende dat, luidens artikel 15, lid 1, van de wet van 30 juli 1963 tot instelling van het statuut der handelsvertegenwoordigers, wanneer, zoals in het onderhavige geval door de werkgever aan de overeenkomst een einde wordt gemaakt zonder dringende reden, een « vergoeding wegens uitwinning » verschuldigd is aan de vertegenwoordiger die een cliënteel aangebracht heeft, tenzij de werkgever bewijst dat uit de beëindiging van de overeenkomst geen enkel nadeel voortspuit voor de vertegenwoordiger;

Dat uit de tekst van deze wetsbepaling, noch uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de bedoelde vergoeding aan de handelsvertegenwoordiger die een cliënteel heeft aangebracht, slechts dan verschuldigd zou zijn wanneer deze bewijst dat die cliënteel aan de werkgever trouw gebleven is na de beëindiging van de overeenkomst; dat, wanneer de cliënteel door de handelsvertegenwoordiger aangebracht aan de werkgever niet trouw is gebleven na de beëindiging van de overeenkomst deze laatste zich slechts kan vrijstellen van de verplichting de « vergoeding wegens uitwinning » te betalen, door te bewijzen dat het verbreken van de overeenkomst geen enkel nadeel aan de vertegenwoordiger heeft berokkend;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

en zonder dat er grond bestaat tot onderzoek van het tweede middel dat geen ruimere cassatie zou kunnen meebrengen,

Vernietigt de bestreden sententie, doch slechts in zoverze de vordering door eiser ingesteld tot afbetaling van een « vergoeding wegens uitwinning » afwijst en uitspraak doet over de kosten;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster in de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Werkrechtersraad van beroep te Namen, kamer voor bedienden.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 29 november 1967.

Eerste voorzitter : M. Bayot.
 Raadsheer-verslaggever : M. Legros.
 Advocaat-generaal : Mr. Mahaux.
 Advocaten : Mrs. Simont en Van Ryn.

Elektriciteit. — Wet van 10 maart 1925, art. 18 - Niet van openbare orde. — Aansprakelijkheid. — Ontheffingsbeding. — Wettelijk.

In een reglement op de electriciteitsdienst geldend voor de betrekkingen tussen de verdeler en de abonnees is bepaald dat « alle aan het gebruik van elektriciteit te wijten schade veroorzaakt door een gebrek aan de leiding binnenshuis, aan de meter en aan de vertakking, of door een ongeval in de fabriek en in het net van de algemene verdeling evenals een onderbreking in de stroomlevering, geen aanleiding kan geven tot aanvraag om vergoeding vanwege de abonnee ».

Art. 18 van de wet van 10 maart 1925 op de electriciteitsvoorziening raakt niet aan de essentiële belangen van de Staat of de gemeenschap en geen wet verbiedt de overeenkomsten die daarvan afwijken. Aldus blijkt dat, ongeacht de grondslag van de bij art. 18 bedoelde aansprakelijkheid, de door deze bepaling gegeven regels los staan van de openbare orde.

Het bestreden arrest heeft dus bovenvermeld beding van niet-aansprakelijkheid als geoorloofd kunnen beschouwen.

N.V. La Minerve t./ Stad Brussel.

Gelet op het bestreden arrest op 1 februari 1966 door het Hof van beroep te Brussel gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artt. 6, 1101, 1103, 1131, 1133, 1134, 1147, 1150, 1151, 1153, 1172, 1174, 1319, 1320, 1322, 1382, 1383, 1384, 1708, 1710, 1779, 1787 van het B.W., 18 van de wet van 10 maart 1925 op de electriciteitsvoorziening en 97 van de Grondwet,

doordat, na te hebben vastgesteld, in de eerste plaats, dat de eis strekt tot betaling van een hoofdsom van 153.000 frank, dit is het bedrag van de schade aan het hotel Windsor ten gevolge van een brand die veroorzaakt werd door de verhoogde spanning van het plaatselijk elektrisch net van verweerster, welke verhoogde spanning te wijten was aan het vallen van elektrische geleidsdraden op draden van de buurtspoorweg, daarna, dat deze rechtsvordering « berust op de artt. 1382 tot 1384 van het B.W. en op art. 18 van de wet van 10 maart 1925 hetwelk de vergoeding van de schade wegens de exploitatie van een electriciteitsleiding ten laste brengt van het betrokken bedrijf », en, ten slotte, dat de eiseres in hoger beroep (hier verweerster) tegen de rechtsvordering van de gedaagde in hoger beroep (hier eiseres) het beding van de aansprakelijkheidsontheffing aanvoert dat voorkomt in art. 25 van het reglement op de electriciteitsdienst geldend voor de betrekkingen tussen verdeler en abonnees, en dat volgens deze bepaling « alle aan het gebruik van elektriciteit te wijten schade veroorzaakt door een gebrek aan de leiding binnenshuis, aan de meter en aan de vertakking, of door een ongeval in de fabriek en in het net van de algemene verdeler evenals een onderbreking in de stroomlevering, geen aanleiding kan geven tot aanvraag om vergoeding vanwege de abonnee », het bestreden arrest beslist « dat de regel van art. 18 van de wet van 10 maart 1925 niet de openbare orde raakt, dat geen enkele wetsbepaling verbiedt daarvan af te wijken, dat de voormelde regel enkel voor

particuliere belangen geldt en dat de bij de wet uitgevaardigde strafrechtelijke sancties daaraan vreemd zijn », dat diensgevolge het beding van aansprakelijkheidsontheffing in art. 25 van het reglement op de electriciteitsdienst geoorloofd is en « moet worden toegepast », en op deze gronden eiseres haar rechtsvordering ontzegt,

terwijl art. 18 van de wet van 10 maart 1925 op de electriciteitsvoorziening een aansprakelijkheid invoert op grondslag van het risico en de concessiehouder van rechtswege en zonder dat de getroffene diens schuld moet bewijzen, aansprakelijk stelt voor alle schade wegens aanleg of exploitatie van een electriciteitsvoorziening ; dit artikel althans een vermoeden van schuld en van aansprakelijkheid schept tegen de concessiehouder en hem een resultaatsverbintenis oplegt, voornoemd art. 18 de openbare orde raakt, waaruit volgt dat, in tegenstelling met wat het arrest beslist, het in art. 25 van het reglement op electriciteitsdienst voorkomend beding, betreffende de ontheffing van de aansprakelijkheid van de concessiehouder, in strijd is met de openbare orde en ongeoorloofd is, en de bestreden beslissing, die het uit dit beding door verweerster afgeleide verweer aanneemt en op deze gronden eiseres haar rechtsvordering ontzegt, alle in het middel aangeduide wetsbepalingen heeft geschonden :

Overwegende dat art. 18 van de wet van 10 maart 1925 op de electriciteitsvoorziening niet raakt aan de essentiële belangen van de Staat of de gemeenschap, en dat geen wet de overeenkomsten die daarvan afwijken verbiedt ;

Overwegende dat aldus blijkt dat, ongeacht de grondslag van de bij voormeld art. 18 bedoelde aansprakelijkheid, de door deze bepaling gegeven regels los staan van de openbare orde ;

Dat het arrest, door het beding van niet-aansprakelijkheid waarop verweerster zich beroept als geoorloofd te beschouwen, mitsdien geen van de in het middel aangeduide bepalingen heeft geschonden ;

Dat het middel naar recht faalt ;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening ;
 Veroordeelt eiseres in de kosten.

RAAD VAN STATE

4en kamer. — 4 juli 1967.

Voorzitter : M. Mees.

Raadsheren : de H.H. Adriaens en Smolders
 Substituut-auditeur-generaal : M. Debaets
 Advocaten : Mrs. Van Ryn en Cambier

Talen in bestuurszaken. — Akte. — Handeling vatbaar voor beroep. — Gemeenten. — Burgemeester. — Bevoegdheid.

Art 7. par. 2, D, tweede lid van de wet van 2 augustus 1963 bepaalt : « In de gemeenten St.-Genesius-Rode en Wezembeek-Oppeem worden de akten gesteld in het Nederlands. Iedere belanghebbende kan daarvan zonder bijkomende kosten en zonder verantwoording van zijn aanvraag, bij de dienst die de akte heeft opgemaakt, een gewaarmerkte Franse vertaling met waarde van uitgifte of van gelijkluidend afschrift bekomen. » In dat artikel worden met « akten » alleen bedoeld de akten die ten behoeve van particulieren gesteld worden. Dit artikel doelt bv. niet op de processen-verbaal van de vergaderingen van de gemeenteraad die, wijl zij de wer-

king van het bestuur als zodanig betreffen, onder de regeling voor de binnendiensten ressorteren.

De brief waarin de vice-gouverneur van Brabant zich ertoe beperkt de betekenis van die bepaling ten behoeve van het college van burgemeester en schepenen van een van die gemeenten op diens verzoek toe te lichten, is geen voor vernietiging vatbare rechtshandeling in de zin van art. 19 van de wet van 23 december 1946.

Waar de burgemeester de aanvraag om vertaling afwijst op grond van de redenen uiteengezet in het schrijven van de vice-gouverneur, neemt hij een afwijzende beslissing en verstrekt hij niet eenvoudig inlichtingen. Die handeling, gesteld in uitvoering van een wet van algemeen bestuur waarvan de uitvoering niet aan de gemeenteraad of aan het college van burgemeester en schepenen is opgedragen, behoort krachtens art. 90, tweede lid van de gemeentewet tot de bevoegdheid van de burgemeester.

Delbeke t./ 1. Burgemeester van St. Genesius-Rode en
2. Vice-Gouverneur van Brabant

Arrest nr. 12.510

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging :

1° van de beslissing vervat in een brief d.d. 10 september 1965 gericht aan verzoeker en waarbij de burgemeester van de gemeente Sint-Genesius-Rode weigert gevolg te geven aan diens aanvraag om, met toepassing van artikel 7, § 2, D, van de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van de talen in bestuurszaken, een gewaarmerkte vertaling in het Frans te bekomen van de processen-verbaal van de vergaderingen door de gemeenteraad gehouden in november 1964 en op 11 januari en 15 februari 1965;

2° voor zover als nodig, van de beslissing van de vice-gouverneur van de provincie Brabant waarvan bovenbedoelde brief gewag maakt;

Overwegende dat de sub 2° bestreden handeling geen voor vernietiging vatbare rechtshandeling is, als bedoeld in artikel 9 van de wet van 23 december 1946; dat de vice-gouverneur van de provincie Brabant zich ertoe beperkt heeft de betekenis van een wetsbepaling toe te lichten ten behoeve van het college van burgemeester en schepenen van Sint-Genesius-Rode, op diens verzoek;

Overwegende, wat de sub 1° bestreden beslissing betreft, dat de eerste tegenpartij aanvoert dat het beroep niet ontvankelijk is: 1° omdat haar beweerde beslissing er geen is, vermits zij zich ertoe beperkt heeft het antwoord door de vice-gouverneur aan het schepencollege verstrekt door te zenden aan verzoeker, en, indien mocht worden aangenomen dat er een beslissing werd getroffen op gemeentelijk niveau, die beslissing moet worden geacht uit te gaan van dat college; 2° omdat, al mocht zij worden geacht zelfstandig te zijn opgetreden, zij daarom nog geen beslissing heeft genomen, doch enkel inlichtingen heeft verstrekt; 3° omdat verzoeker reeds op 28 mei 1965 mededeling had gekregen van het standpunt van de vice-gouverneur, zodat de termijn voor het instellen van het beroep aanvang heeft genomen vanaf die datum en niet vanaf 10 september 1965, datum van een louter bevestigende brief, en derhalve verstreken was wanneer het verzoekschrift werd ingediend;

Overwegende dat de eerste tegenpartij in haar brief van 10 september 1965 aan verzoeker mededeelt dat zij inlichtingen heeft ingewonnen bij de diensten van de vice-gouverneur om te weten « of hem voldoening kon worden geschonken omtrent de vragen — gesteld — inzake een Franse vertaling van processen-verbaal » en dat zij een ontkennend antwoord heeft bekomen; dat zij

die brief aldus besluit: « Niettegenstaande mijn grootste verlangen U aangenaam te zijn, is het mij dienvolgens niet mogelijk U voldoening te schenken » dat uit die bewoordingen niet kan worden afgeleid dat het hier gaat om het eenvoudig doorzenden van een antwoord van de vice-gouverneur op een vraag gesteld door het schepencollege dat de bestreden handeling niet kan worden geacht uit te gaan van het schepencollege aangezien het hier gaat om de toepassing van een bepaling van een wet van algemeen bestuur, de burgemeester, krachtens artikel 90, voorlaatste lid, van de gemeentewet, met de uitvoering van zodanige wetten is belast, tenzij die uitdrukkelijk is opgedragen aan het schepencollege of aan de gemeenteraad, en artikel 7, § 2, D, van de wet van 2 augustus 1963 geen dergelijke opdracht geeft aan het schepencollege dat uit de bewoordingen van meervermelde brief blijkt dat de eerste tegenpartij weigert in te gaan op een uitdrukkelijk verzoek aan haar gericht door verzoeker, die zich beroept op een recht dat hij meent te bezitten; dat zij zodoende een afwijzende beslissing neemt en niet eenvoudig inlichtingen verstrekt; dat verzoeker ontkent de mededeling d.d. 28 mei 1965 te hebben ontvangen en dat de eerste tegenpartij de gegrondheid van haar bewering niet bewijst; dat geen van die excepties kan worden aangenomen;

Overwegende dat verzoeker als enig middel de schending inroept van artikel 7, § 2, D, tweede lid, van de wet van 2 augustus 1963, dat luidt: « In de gemeenten Sint-Genesius-Rode en Wezembeek-Oppeem worden de akten gesteld in het Nederlands. Iedere belanghebbende kan daarvan zonder bijkomende onkosten en zonder verantwoording van zijn aanvraag, bij de dienst die de akte heeft opgemaakt, een gewaarmerkte Franse vertaling met waarde van uitgifte of van gelijkluidend afschrift bekomen »; dat verzoeker betoogt dat, vermits de processen-verbaal van de vergaderingen van de gemeenteraad akten zijn en hij, als gemeenteraadslid en ook als inwoner van de gemeente Sint-Genesius-Rode, er belang bij heeft ervan kennis te nemen, de ingeroepen bepaling hem het recht verleent de door hem gevraagde vertaling in het Frans te bekomen;

Overwegende dat die bepaling onmiddellijk aansluit bij een eerste lid, luidens hetwelk « in de gemeenten Drogenbos, Kraainem, Linkebeek en Wemmel, naar gelang van de wens van de belanghebbenden, de akten worden gesteld in het Nederlands of in het Frans »; dat hier alleen bedoeld zijn de akten die ten behoeve van particulieren gesteld worden; dat immers de wens van de belanghebbende moet uitgedrukt worden vóór de akte wordt opgemaakt, wat een van te voren aanwijsbaar, derhalve rechtstreeks en persoonlijk verband tussen de akte en de betrokkene onderstelt en zodanig verband bij andere akten ontbreekt; dat de wet trouwens, wat de randgemeenten betreft, een duidelijk onderscheid maakt tussen het gebruik van de talen in hun binnendiensten (artikel 7, § 2, F) en het gebruik van de talen in hun betrekkingen met het publiek en de particulieren (§ 2, A tot E), voor die gemeenten het uitsluitend gebruik van de Nederlandse taal in de binnendiensten voorschrijft en processen-verbaal van de vergaderingen van de gemeenteraad, wijl zij de werking van het bestuur als zodanig betreffen, onder de regeling voor de binnendiensten ressorteren; dat die processen-verbaal dan ook niet kunnen aangemerkt worden als akten in de betekenis van artikel 7, § 2, D, eerste lid; dat er geen grond aanwezig is om aan het woord « akten », gebruikt in het tweede lid, dat voor de Franstalige inwoners van Sint-Genesius-Rode en Wezembeek-Oppeem een minder gunstige regeling invoert dan het eerste lid voor die van de overige randgemeenten, een andere betekenis te hechten dan in het eerste lid; dat die bepaling derhalve geen recht verleent om de kosteloze ver-

taling in het Frans van meervermelde processen-verbaal te bekomen; dat het middel niet gegrond is,

Besluit:

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

15e Kamer. — 8 april 1967.

Voorzitter: M. Schilling.

Raadsheren: M.M. Stocquart en Ceulemans.

Advocaat-generaal: M. Blondeel.

Advocaat: Mr. De Vis.

N.M.B.S. — Personeel. — Statuut. — Uitwerking tegenover derden. — Ongeval van een personeelslid. — Door schuld van een derde. — Voorschotten door de N.M.B.S. aan de getroffene. — Indeplaatsstelling. — Dading tussen de getroffene en de derde.

Het personeel van de N.M.B.S. heeft een statuut dat voor het personeel bindend is en uitwerking heeft tegenover derden.

Wanneer de N.M.B.S., op voet van dat statuut aan een personeelslid dat door een ongeval is getroffen, de geneeskundige kosten en het gederfde loon tijdens de volledige arbeidsongeschiktheid voorschiet, wordt zij in de rechten van dat lid tegenover de dader van het ongeval gesubrogeerd voor de door haar betaalde voorschotten, bij toepassing van art. 1251 3° B.W. of van art. 2029 B.W.

Ten deze heeft de verzekeraar van de dader een dading gesloten met het personeelslid. Het Hof releveert het gebrek aan goede trouw en fair koopmanschap van de verzekeraar en beslist dat, aangezien niet blijkt dat de dading aan de subrogatie voorafging en de borgtocht van de N.M.B.S. in elk geval regelmatig bestond uit kracht van het statuut, niet bewezen is dat het personeelslid nog geldig over enig recht kon beschikken tenzij wat de morele schade en dergelijke betrof.

O.M. en N.M.B.S. t./ Weckhuysen en Le Recours belge.

Overwegende dat het beroep ontvankelijk is naar vorm en tijd;

Overwegende dat de eerste rechter de eis van de burgerlijke partij ontvankelijk doch ongegrond verklaarde, gelet op een akte van akkoord, afgesloten tussen de N.V. Le Recours Belge en het slachtoffer van het ongeval, Geens Joannes;

Overwegende dat ingevolge het auto-ongeval, op 25 oktober 1965 door verwezene veroorzaakt, Geens Joannes verwondingen opliep, die van het begin af een tijdelijke volledige werkonbekwaamheid lieten voorzien van twee à drie maanden (deskundig verslag Dr. Louveaux);

Overwegende dat de burgerlijke partij, op grond van haar statuten, de geneeskundige kosten voor haar aangestelde heeft voorgeschoten ten belope van 11.501 fr. en ook zijn loonverlies gedekt heeft tijdens de duur der volledige werkonbekwaamheid; lopend tot 30 januari 1966 en 27.713 fr. vertegenwoordigend;

Overwegende dat een vaststaande rechtspraak aanvaardt dat de burgerlijke partij, op voet van de artikelen 45 en 47 van haar Statuut en Reglement voor de maatschappelijke verzekeringen, gesubrogeerd is in de rechten van haar aangestelde voor de door haar betaalde voorschotten bij toepassing hetzij van artikel 1251 3e, hetzij van artikel 2029 van het burgerlijk wetboek;

Overwegende dat bij brief van 29 december 1965, de burgerlijke partij verwezene aansprakelijk stelde en hem tevens verwittigde omtrent haar subrogatie in de rechten van het slachtoffer;

Overwegende dat op 12 januari 1966 het slachtoffer, van zijn kant, een overbodige verklaring ad hoc ondertekende, waarin het de wens uitdrukte te genieten van het voordeel van het statuut en de in de plaatsstelling van de burgerlijke partij erkende;

Overwegende dat krachtens artikel 13 van de wet van 23 juli 1926 tot oprichting van de N.M.B.S., het statuut van haar personeel bindend is en uitwerking heeft t.o.v. derden (Cass. 27-11-1957, Pasier. 1958, I, 328), en dat, in casu, alle belanghebbenden nog extra verwittigd werden;

Overwegende dat, desondanks, de verzekeraar van verwezene Le Recours Belge, vrijwillig tussenkomende partij, er in gelukte door het slachtoffer een niet getekende akte van akkoord te doen ondertekenen, waarin o.m. te lezen staat dat partijen een dading sluiten derwijze dat mits uitkering van 15.000 fr., waarvan kwijting, elk nadeel voortspruitend uit het ongeval, met inbegrip van gebeurlijk toekomstig nadeel, volledig vergoed zal zijn; dat nog verklaard wordt dat de overeenkomst het karakter heeft van een kanscontract en dat Geens afziet van elke vordering voor de rechtbank;

Overwegende dat dit akkoord alleen te kwader trouw kan tot stand gekomen zijn, hetzij doordat de woordvoerder van de vrijwillig tussenkomende partij aan Geens heeft laten geloven dat het alleen om zijn persoonlijke schade ging, onderscheiden van het afzonderlijk door de N.M.B.S. vergoede geneeskundige kosten en loonverlies, hetzij dat met Geens een bedrieglijk overleg gepleegd werd om hem een onmiddellijk en tastbaar voordeel voor te spiegelen mits hij zijn medewerking verleende om geen rekening te houden met de rechten van zijn werkgeefster;

Overwegende dat het Hof uit de debatten genoegzaam kon verstaan dat dit gebeurd is omdat de vrijwillig tussenkomende partij vreesde met de burgerlijke partij geen akkoord te kunnen bereiken omtrent verdeling der aansprakelijkheid;

Overwegende dat Le Recours Belge, vrijwillig tussenkomende partij, nochtans niet te goeder trouw heeft kunnen geloven dat 15.000 fr. ongeveer de helft vertegenwoordigde van het totaal der voorzienbare schade, vermits de burgerlijke partij bewijst, voor haar deel alleen reeds 39.214 fr. te hebben voorgeschoten, zulks afgezien van de aanspraken die Geens persoonlijk kon doen gelden;

Overwegende dat de door de vrijwillig tussenkomende partij toegepaste methode van het voldongen feit, in de gegeven omstandigheden, strijdig is met de regels van fair koopmanschap en niet waardig is van een gevestigde verzekeringsmaatschappij, die niet eens ontkent op de hoogte te zijn geweest van het bestaan van het subrogatierecht van de burgerlijke partij;

Overwegende dat het bekrachtigen van zulke methoden zou meebrengen dat, in de toekomst, de N.M.B.S. geen voorschotten meer zou durven doen om tegemoet te komen aan schadegevallen van haar personeel;

Overwegende dat uit kracht van de indeplaatsstelling de gesubrogeerde de rechten van de oorspronkelijke schuldeiser overneemt en in diens plaats treedt;

Overwegende dat, vermits de akte van akkoord niet gedagtekend is, de vrijwillig tussenkomende partij in gebreke blijft te bewijzen dat deze akte aan de subrogatie zou voorafgegaan zijn; dat de borgtocht door de burgerlijke partij verleend in elk geval regelmatig bestond uit kracht van het statuut zelf (Cass. 25 april 1966, R.W. 2 april 1967);

Overwegende dat dienvolgens niet bewezen is dat Geens nog geldig over enig recht beschikken kon, tenzij wat

zijn persoonlijke aanspraken (morele schade en dgl) be-
trof;

Overwegende dat de vrijwillig tussenkomende partij evenwel terecht besluit dat het slachtoffer kon en moest vrezen dat de verwezene niet meer in staat zou zijn om veilig een voertuig te besturen; dat hoewel de verwezene niet zichtbaar dronken was, het slachtoffer wist dat hij nogal veel alcoholische dranken verbruikt had en dat hij bovendien vermoeid was door zijn langdurige werkzaamheden als kellner op een bal en dit tot rond 2.30 u. 's nachts; dat het slachtoffer dan ook vrijwillig een risico op zich genomen heeft door in het voertuig van de verwezene plaats te nemen, zodat het past de helft van de schade ten laste van het slachtoffer zelf te weerhouden;

*Om deze beweegredenen,
Het Hof,*

gezien artikelen 1249 en 2029 van het burgerlijk wetboek; artikelen 1382 en 1383 van hetzelfde wetboek; art. 44 van het strafwetboek; art. 1, 2, 4, 5 wet 27-7-1871, (gewijzigd wet 1-3-1949); gezien artikel 24 der wet van 15 juni 1935,

gezien de wetbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook artikelen 211 en 162 van het Wetboek van Strafvordering ter zitting door de heer Voorzitter aangegeleid;

ontvangt het beroep;
beslissende binnen de perken ervan;
doet het vonnis waartegen beroep te niet in zijn bestreden beschikkingen,
wijzigende,
verklaart de oorspronkelijke vordering van de burgerlijke partij de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen ontvankelijk en in de hierna bepaalde mate gegrond.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

10 maart 1967.

Voorzitter: M. Driessen.
Rechters: M.M. Toppet en Vandeplas.
Advocaten: Mrs. Thoné, Henry en Stas.

Aansprakelijkheid. — Commandant van een schutterij laat de schutters in groep, bij nacht, zonder verlichting, rechts van de rijbaan marcheren. — Aanrijding door een auto. — Verantwoordelijkheid van de commandant en van het slachtoffer.

Een schuttersgilde marcheerde bij nacht in rijen van drie man rechts van de rijbaan. De man links in de laatste rij werd op een onverlichte plaats van de weg aangereden door een auto. De correctionele rechtbank heeft reeds een derde van de schade ten laste van de autobestuurder gelegd, en twee derden ten laste van het slachtoffer, daar het op de rijbaan liep in een onverlichte groep. Het slachtoffer heeft nu de commandant van de schutterij gedagvaard.

Daar de commandant de praktische leiding heeft van de activiteiten van de groep waarover hij het bevel voert, en hij instaat voor de tucht, heeft hij door het aanvaarden van zijn functie vrijwillig de verantwoordelijkheid op zich genomen voor al de schadelijke gevolgen van zijn fouten bij het voeren van het bevel over de groep; het was een persoonlijke fout van de commandant de schutters bij nacht te doen of te laten opstappen in een geordende groep zonder deze groep naar behoren van rode lichten te voorzien.

Maar het slachtoffer was niet door een militaire tucht gehouden; het heeft even vrijwillig handelend als de commandant zelf een gelijke fout begaan door ongesig-naleerd te marcheren op de door de commandant aangewezen plaats van de rijbaan. Commandant en slachtoffer moeten elk, naast de automobilist, een derde van de schade dragen.

Dreessen t./Dautzenberg en Klingeleers.

Overwegende dat de oorspronkelijke aanlegger overleden is te Leuven op 16 november 1965 en dat zijn weduwe Dreessen Margaretha, luidens akte van openbare bekendheid i.d. 1-3-67 als enige erfgename het geding heeft hernomen en dat haar daarvan akte dient verleend;

Overwegende dat huidig geding zich als volgt voordoet: Op 7-8-1960 heeft de schuttersgilde St Monulphus en Gondulphus van Rotem, tellend een dertigtal leden, deel genomen aan de plaatselijke kermis. Rond 21 uur keert zij onder feitelijke leiding van haar commandant langs de Henrylaan, normaal verlichte weg van 7 m. breed naar haar lokaal terug. De groep stapt rechts van de baan in rangen van drie man. De aanlegger marcheert links d.i. aan de binnenzijde van de baan in de laatste rang. Daar wordt hij aangereden door een automobilist Bijmens en ernstig verwond. De plaats der aanrijding is praktisch niet verlicht. Bijmens wordt correctioneel vervolgd en het slachtoffer stelt zich tegen hem als burgerlijke partij. Door vonnis van 1-3-1961 op 25-5-1961 bekrachtigd door het Hof van Beroep wordt Bijmens verwezen in een geldboete en verantwoordelijk verklaard voor 1/3 der schade veroorzaakt aan Klingeleers, die zelf voor 2/3 aansprakelijk wordt gesteld omdat hij op de rijbaan liep in een onverlichte groep. De aangestelde geneesheer-deskundige bepaalt de door Klingeleers opgelopen invaliditeit op 100 % van 7-8-1960 tot 31-12-1961

50 % van 1-1-1962 tot 18-4-1963 en blijvend aan
40 % vanaf 19-4-1963.

De verzekering van Bijmens betaalde Klingeleers op die basis uit.

Overwegende dat het verloop der feiten, zoals boven omschreven, spruit uit overgelegde afschriften van de stukken der strafzaak en dat dit verloop door geen van beiden wordt betwist;

Overwegende dat in het huidig geding het slachtoffer de 2/3 zijner schade terugvordert tegen de Kommandant der Schutterij, Henri Dautzenberg, eerste verweerder, en tegen haar Voorzitter, Joannes Klingeleers, tweede verweerder, solidaire, deel zijner schade hem niet toegekend in de strafzaak in dewelke geen van de huidige verweerdere gemengd werd;

Overwegende dat aanlegger aan de twee verweerdere verwijt dat zij hem deden opstappen in de onverlichte groep der schutterij en wel op een gevaarlijk deel der rijbaan, en beide verweerdere aldus, samen met de strafrechterlijk veroordeelde automobilist, oorzaak waren van de aanrijding;

Ontvankelijkheid:

Overwegende dat uit het voorgaande duidelijk blijkt dat huidige eis merkkelijk verschilt van de betwisting gevoerd tussen de B.P. Klingeleers en de betichte automobilist en beëindigd door het rechterlijk gewijzigde strafvonnis; — dat huidige vordering inderdaad gevoerd wordt tussen andere partijen, dat zij berust op een andere grond en op andere middelen en zij een ander voorwerp heeft;

Overwegende dat de exceptie van het rechterlijk gewijs-

de dan ook niet opgaat en dat de eis ontvankelijk is; — (Rép. pr. dr. b.; T. II, V^o Chose Jugée § I tot en met 3. — Pirson et De Villé, *Traité de la Responsabilité Civile*, 1935, T. II, P. 153, Nr. 312 — Appel Liège, 15-4-1966, Jur. prud. c. Liège, 14-1-67 pag. 121);

Gegrontheid:

A. Verantwoordelijkheid.

Overwegende dat, zoals eisende partij aanhaalt, de voorzitter van een Schutterij ongetwijfeld verantwoordelijk is voor de goede gang der zaken en dat hij, in dat verband, bepaalde akten stelt, zoals het aangaan van verzekering;

Overwegende evenwel dat het afsluiten van een verzekering zeker geen fout of gebrek aan voorzorg uitmaakt, integendeel en dat in het huidige geval eisende partij aan die voorzitter geen enkele konkrete fout of nalatigheid aanwrijft in verband met het ontstaan van het ongeval, en dat uit de elementen van de bundels ook niet zulke fout of nalatigheid te voorschijn treedt;

Overwegende dat de eis, in zo verre hij tegen tweede verweerder is gericht, derhalve iedere grond mist;

Overwegende dat niet ernstig kan worden betwist dat de Kommandant der Schutterij gelast is met de praktische leiding der activiteiten van de groep waarover hij het bevel voert en dat hij persoonlijk op de eerste plaats instaat voor de tucht;

Overwegende dat van oudsher algemeen bekend is dat tot de activiteiten van een schutterij behoren, niet alleen de eigenlijke schuttersprijskampen, maar ook het opstappen in groep zo in de feestweide als in optochten op de openbare wegen en pleinen; dat dergelijke optochten behoren tot de folkloristische aantrekkelijkheden van bepaalde dorpen en gewesten in binnen- en buitenland;

Overwegende dat die Kommandant dan ook door het aanvaarden van zijn titel gelijktijdig en vrijwillig de verantwoordelijkheid op zich heeft genomen voor al de schadelijke gevolgen van de fouten of nalatigheden welke hij zou begaan bij het voeren van het bevelhebberschap over de groep welke hij aanvaard heeft te «kommanderen»;

Overwegende dat in casu de eerste verweerder, Kommandant Dautzenberg, ongetwijfeld persoonlijk een fout beging, minstens een onvoorzichtigheid, door zijn schutter bij duisternis te doen of laten opstappen in een geordende groep zonder deze groep naar behoren van rode lichten te voorzien;

Overwegende echter dat het slachtoffer niet door een militaire tucht gehouden was maar dat het, even vrijwillig handelend gelijk zijn Kommandant — zelf een gelijke fout en onvoorzichtigheid beging door ongesigneerd te marcheren op de door de Kommandant aangewezen plaats der rijbaan;

Overwegende dat in het licht van voorgaande beschouwingen het billijk voorkomt de verantwoordelijkheid voor de veroorzaakte schade in gelijke mate te verdelen tussen de ter zake betrokken partijen hetzij buiten het 1/3 reeds ten laste van de automobilist, en 1/3 ten laste van het slachtoffer en 1/3 ten laste van verweerder Dautzenberg;

B. Bedrag der schade.

Overwegende dat de uitgaven door eisende partij opgesomd in de dagvaarding voor een totaal van 10.464 Fr. aan de hand van de overgelegde bescheiden als bewezen voorkomen;

Overwegende echter dat voor het overige de partijen niet akkoord zijn en dat de Rechtbank niet beschikt over voldoende duidelijke inlichtingen om tot een beredeneerde schaderaming over te gaan;

Overwegende dat derhalve aanleiding bestaat aan het slachtoffer van nu af een provisionele vergoeding toe te kennen van 5.000 Fr. te gelden op de later te bepalen morele en materiële schadevergoeding en partijen op te dragen opnieuw te besluiten en te pleiten over de uiteindelijke vergoeding;

Gezien art. 2,30 tot 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Om deze redenen:

De Rechtbank, statuerende wedersprekelijk;

Verleent akte aan Dreessen Margaretha, Wwe van aanlegger dat zij als enige erfgename het geding heeft hernomen;

Verklaart de eis ontvankelijk doch tegen tweede verweerder ongegrond en tegen eerste verweerder van nu af ten dele gegrond;

Wijst derhalve de eis af in zoverre als gericht tegen tweede verweerder;

Verklaart de eis ten dele gegrond tegen eerste verweerder stelt deze aansprakelijk voor 1/3 der schade door aanleggende partij geleden;

Dienvolgens veroordeelt eerste verweerder van nu af om te betalen aan eisende partij ten titel van provisie een som van vijfduizend frank plus intresten en de kosten van het geding behalve deze gedaan opzichthens tweede verweerder welke ten laste blijven van aanleggende partij;

En voor de overige niet beraamde schade beveelt aan partijen opnieuw te besluiten en te pleiten, enz.

VREDEGERECHT TE KONTICH

23 januari 1968.

Vrederechter: M. Raymond Jacobs.

Pleiters: Mrs H. Vroman en J. Leclef.

Scheiding van tafel en bed. — Onderhoudsverplichting. — Bevoegdheid van de rechter in kort geding. — Residuaire schuldenaren in de verbintenis tot levensonderhoud. — Vordering tegen de schoonouders. — Hiërarchie tussen de schuldenaren. — Betwisting. — Gehoudenheid vóór allen van de medeëchtgenoot.

De echtgenoot, die een rechtspleging tot scheiding van tafel en bed heeft ingeleid, moet door de rechter in kort geding doen beslissen of en in welke mate de medeëchtgenoot in zijn onderhoud moet voorzien.

Pas daarna kan door de vrederechter een vordering van die echtgenoot worden ontvangen omtrent de eventuele gehoudenheid der residuaire schuldenaren in de verbintenis tot levensonderhoud, zoals b.v. de schoonouders.

Bestaat er inderdaad betwisting omtrent een zekere hiërarchie tussen de voornoemde schuldenaren, zeker is toch, dat de echtgenoten vóór elk ander persoon gehouden zijn tot een wederkerige onderhoudsverplichting.

v.C. t./ C. de L. - de D.

Overwegende dat de in 1932 geboren aanlegster in 1954 in het huwelijk is getreden met de in 1929 geboren en in het huidige geding niet betrokken zoon der verweerders en dat uit die echtverbintenis twee kinderen zijn geboren en nl. het oudste in 1954 en het jongste in 1956 en dat de aanlegster verklaart, dat het wangedrag van haar echtgenoot haar noodzaakte de scheiding van tafel en bed te gaan benaastigen en dat ze in kort geding de vaststelling

der door art. 268 B.W. bedoelde voorlopige maatregelen gevorderd heeft;

Overwegende dat aldus een op 19 september 1967 uitgesproken bevelschrift de aanlegster machtigde om met de kinderen verblijf te houden op haar huidige adres en dat voor elk der kinderen een maandelijks — en overigens sedertdien regelmatig betaald — onderhoudsgeld van 1.500 fr. werd voorzien en dat de eisen in verband met het hulpgeld voor de aanlegster en het voorschot « ad litem » verdaagd werden tot op het moment, dat de meest naarstige partij de zaak tot bepaalde beslechting van die aangelegenheden zou doen vaststellen;

Overwegende dat nu door de aanlegster wordt betoogd, dat haar echtgenoot in haar onderhoud niet kan voorzien en alleszins verklaart daartoe onbemiddeld te zijn en dat zij daarom haar schoonouders aanspreekt in verstreking van levensonderhoud voor haarzelve en zulks via een in geld uitkeerbare som van 8.500 fr. per maand en dat de verweerders die vordering bestrijden en dit allereerst bij wege van gevoelsmotieven en vervolgens door middel van juridische argumenten en dat er aanleiding bestaat dezelve thans achtereenvolgens in onderzoek te nemen;

Overwegende allereerst dat de verweerders — tot bestrijding van de vordering der aanlegster — in feite een paar gevoels- of morele argumenten doen gelden, doch dat dezelve juridisch falen, vermits het blijkt:

dat zij bedenken, dat hun zoon met aanlegster is gehuwd tegen hun wil en na de betekening ener uitdrukkelijke akte van eerbied, doch dat deze beschouwing — welk begrip men er in feite ook voor opleveren zou — juridisch de toepassing niet vermag uit te schakelen der beschikking, die — voorkomende in art. 207 B.W. — een algemene draagwijdte heeft en die — op basis van de regel « Urbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus » — onverkort gelden moet en wanneer het tot aanverwantschap leidende huwelijk met enthousiasme begroet werd en eveneens wanneer het met lede ogen ondergaan is geworden;

dat de verweerders ook aanvoeren, dat zij meerdere kinderen hebben, die ze op een voet van algehele gelijkheid wensen te behandelen en... behandeld te zien en dat dus de aanlegster — zo ze behoeftig ware — haar broeder maar moet aanspreken, die een in Brussel rijkelijk beklante architect is; dat ook dit betoog der verweerders juridisch faalt, vermits er tussen bloedverwanten in de zijlijn geen verbintenis tot levensonderhoud gevestigd is door de wetgever, zodat de verdiensten van de vordering der aanlegster niet kunnen beïnvloed worden door de louter morele verplichtingen van haar broeder;

Overwegende dat de verweerders vervolgens in rechte argumenteren, dat hun plaats in de op de debiteuren der verbintenis tot levensonderhoud toepasselijke volgorde, hic et nunc niet is bereikt en dat moet bedacht worden:

dat — natuurlijk omdat een ondubbelzinnige wetsregeling ter zake niet voorhanden is — thans een nog steeds niet opgeloste betwisting is gerezen en dat nl. de wettelijke verbintenis tot levensonderhoud door sommige auteurs en door zekere rechtspraak wordt aangemerkt met een cumulatieve eigenschap, dewelke men o.m. gemotiveerd acht door de in art. 206 B.W. voorkomende woorden « eveneens en in dezelfde omstandigheden », terwijl andere rechtsschrijvers en zekere jurisprudentie de wettelijke verbintenis tot levensonderhoud gekarakteriseerd achten door een successief kenmerk, zodanig dat tussen de verschillende debiteuren in de verbintenis tot levensonderhoud een bepaalde rangregeling, een duidelijke volgorde dient in acht genomen te worden;

dat de aanvaarding ener volg- of rangorde — vooral indien ze om maatschappelijke beweegredenen op een soepele manier geïnterpreteerd wordt — allicht juridisch het

meest verantwoord is; dat inderdaad de verbintenis tot levensonderhoud gegroeid is uit een idee van familiale solidariteit of samenhang en dat ze dus uiteraard in de eerste plaats moet gevonden bij wie het dichtst bij de behoeftige staat, zodat slechts naderhand de verdere bloedverwanten in aanmerking kunnen komen; dat deze begerende rechtswestie alhier niet moet uitgeput worden, vermits zeer beperkend opgesomde voorrang door elk en eenieder zijn aanvaard en de verweerders er naar algemeen gevoelen stellig ene kunnen inroepen;

dat inderdaad aan de ene kant art. 351 B.W. — in zaken van aangenomen kinderen — een formele rangregeling tussen de debiteuren der verbintenis tot levensonderhoud heeft georganiseerd; dat — naast dit ter zake niet geldende geval — aan de andere kant met de grootste eenstemmigheid en nl. zonder enigerlei wanklank door de doctrine en de rechtspraak wordt aangenomen, dat de verplichting om in het levensonderhoud van een gehuwde persoon te voorzien vóór elk ander persoon weegt op de medeëchtgenoot (Ber. Gent, 29 maart 1956, R.W., 1956-57, 1016; Ber. Brussel, 31 december 1957, R.W., 1957-58, 1637 en Cass., 10 januari 1958, R.W. 1958-59, 585) en dat zulks in rechte en in feite logisch is, vermits het huwelijk geldt als de bron ener nieuwe familie;

dat de verweerders als schoonouders aldus met recht en reden stellen, dat de vordering van hun schoondochter hic et nunc tegenover hen niet in onderzoek mag genomen worden en dat wij — ons bepaald onthoudende de aangevoerde en betwiste realiteit van de behoeftigheid van de aanlegster te onderzoeken — nog wensen te benadrukken:

dat in rechte de aanlegster gehouden is de aanspraken, die zij tegen haar echtgenoot heeft aanhangig gemaakt, te doen beslechten door de référèrecht, die — wegens het bestaan der rechtspleging tot scheiding van tafel en bed — alleen bevoegd is om uit te maken of en in welke mate de echtgenoot bij machte is om te voorzien in het levensonderhoud der aanlegster en dat pas daarna enig onderzoek aan de orde kan komen omtrent de eventuele behoeftigheid der aanlegster en de gehoudenheid der residuaire schuldenaren in de verbintenis tot levensonderhoud;

dat wij inderdaad juridisch onbevoegd zijn — wegens het bestaan der procedure tot scheiding van tafel en bed — om de vermogentoestand te onderzoeken van de in hoofde tot het onderhoud der aanlegster gehouden echtgenoot en dat overigens in feite een dusdanig onderzoek niet zou kunnen gedaan worden ten aanzien van een persoon, die niet opgeroepen is om zich te verantwoorden; dat om al de voornoemde beweegredenen de vordering der aanlegster tegenover haar schoonouders in de huidige stand der rechtspleging niet kan ontvangen worden.

Om deze redenen.

Bij tegespraak en in eerste aanleg:

Verklaren de vordering der aanlegster hic et nunc onontvankelijk; wijzen de aanlegster er dienvolgens van af en...

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

WETGEVING

Gerechtelijk Wetboek. Eerste uitvoeringsbesluit.

1 FEBRUARI 1968. — Koninklijk besluit betreffende de inwerking treding van sommige bepalingen van de wet van 10 oktober 1967 houdende het Gerechtelijk Wetboek

BOUDEWIJN, Koning der Belgen,
Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op de wet van 10 oktober 1967 houdende het Gerechtelijk Wetboek, inzonderheid op artikel 5;

Gelet op het advies van de Raad van State;

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie en van Onze Minister van Financiën,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij:

Artikel 1. Op 15 maart 1968 treden in werking de volgende bepalingen van boek IV van het vierde deel van Gerechtelijk Wetboek;

1° hoofdstuk I « Verzegeling en ontzegeling », bestaande uit de artikelen 1148 tot 1174;

2° hoofdstuk II « Boedelbeschrijving », bestaande uit de artikelen 1175 tot 1184;

3° hoofdstuk III « Afstand van de gemeenschap en verwerping van de nalatenschap », bestaande uit artikel 1185;

4° hoofdstuk VII « Inbezitstelling van de goederen van een afwezige », bestaande uit de artikelen 1226 en 1227;

5° hoofdstuk XVIII « Aanbod van betaling en consignatie », bestaande uit de artikelen 1352 tot 1357;

6° hoofdstuk XIX « Rekening en verantwoording », bestaande uit de artikelen 1358 tot 1369;

7° hoofdstuk XX « Bezitsvorderingen », bestaande uit de artikelen 1370 en 1371;

8° hoofdstuk XXII « Verbetering van akten van de burgerlijke stand », bestaande uit de artikelen 1383 tot 1385.

Art. 2. Op 15 maart 1968 treden in werking de volgende wijzigingsbepalingen, die voorkomen in artikel 3 van de wet van 10 oktober 1967 houdende het Gerechtelijk Wetboek:

1° artikel 98, dat artikel 821 van het Burgerlijk Wetboek vervangt;

2° artikel 116, A, D, H, I, J en M houdende wijziging van artikel 162 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten;

3° artikel 117, dat artikel 173 van hetzelfde Wetboek wijzigt;

4° artikel 118, dat artikel 185 van hetzelfde Wetboek wijzigt;

5° artikel 126, A, C, G, H, I en L houdende wijziging van artikel 59(1) van het Wetboek der zegelrechten;

6° artikel 127, dat artikel 62 van het hetzelfde Wetboek wijzigt;

7° artikel 128, dat artikel 105 van het Wetboek der successierechten wijzigt.

Art. 3. Op 15 maart 1968 treden in werking de volgende opheffingsbepalingen die voorkomen in artikel 2 van de wet van 10 oktober 1967 houdende het Gerechtelijk Wetboek:

1° artikel 7, 2°, voor zover het voorziet in de opheffing van de artikelen 4 en 5 van de wet van 25 maart 1876 houdende titel 1 van het inleidend boek van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering;

2° artikel 8, 6° houdende opheffing van het decreet van 11-15 ventôse jaar II betreffende de verzegeling, na overlijden van de staatsburgers die de verdedigers van het vaderland als erfgenamen hebben;

3° artikel 8, 8° houdende opheffing van het decreet van

16 fructidor jaar II « additionnel à celui du 11 ventôse an II relatif aux scellés apposés sur les effets et papiers des parents des défenseurs de la patrie »;

4° artikel 8, 10° houdende opheffing van het besluit van 13 nivôse jaar X betreffende de verzegeling na overlijden van opper- of hogere officieren, commissarissen-ordonnateurs, inspecteurs voor de troepenschouwingen en gezondheidsofficieren;

5° artikel 13, voor zover het voorziet in de opheffing van de artikelen 527 tot 542, 812 tot 818, 855 tot 857, 859, 860, 907 tot 944, 997 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering;

6° artikel 14, 8° houdende opheffing van het decreet van 6 vendémiaire jaar III waarbij bepaald wordt dat geen enkele vrouw tot zegelbewaarster mag aangesteld worden;

7° artikel 14, 9° houdende opheffing van het decreet van 21 vendémiaire jaar II betreffende de vrouwen zegelbewaarster en het lichten van de zegels die gelegd zijn op het huisraad en de roerende goederen van uitgewekenen, gedeporteerden, veroordeelden of gedetineerden.

Art. 4. Op 15 maart 1968 treden in werking, alleen voor zover die inwerkingtreding nodig is voor de toepassing van de in artikel 1 vermelde bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek, de volgende bepalingen van hetzelfde Wetboek:

1° de artikelen 32 en 46;

2° de artikelen 1025 tot 1034;

3° artikel 1125.

Art. 5. Op 15 maart 1968 treedt in werking, alleen voor zover die inwerkingtreding nodig is voor de toepassing van de voorgaande artikelen, artikel 6 van de overgangsbepalingen vervat in artikel 4 van de wet van 10 oktober 1967 houdende het Gerechtelijk Wetboek.

Art. 6. Onze Minister van Justitie en Onze Minister van Financiën zijn, ieder wat hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, 1 februari 1968.

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen.

Op 5 februari 1968 kon voorzitter Mr. J. Van Den Heuvel in de tot in de nok gevulde Assisenzaal te Antwerpen, talrijke prominenten begroeten, ter gelegenheid van de voordracht van Minister van Staat Theo Lefèvre, die als voorwerp van zijn spreekbeurt had gekozen: « Regering en Democratie ».

Niet minder dan Minister van Staat P.W. Segers, ereadvocaat en Gouverneur A. Kinsbergen, Generaal Van Eerdenbrugge, verschillende leden van het Consulaire Korps en de meest representatieve leden van de magistratuur, hadden eraan gehouden samen met de talrijk opgekomen confraters en vele genodigden, deze uiterst interessante en actuele vergadering bij te wonen.

In de meest humoristische bewoordingen richtte de Voorzitter J. Van den Heuvel, zich tot de spreker die dadelijk blijk gaf deze humor te appreciëren.

Minister van Staat Lefèvre betoogt dat het begrip democratie vanuit juridisch-technisch standpunt gezien, dient te worden gedefinieerd als het regime waarin al de leden van de gemeenschap kunnen delen in de beslissingen, wat neerkomt op politieke medezeggenschap.

Bij de behandeling uit filosofisch standpunt, vertrekt spreker van het principe aanvaard door Bergson, dat hierop neerkomt, dat het regime van democratie in zich houdt een expansie, naar alle mogelijke hoeken.

Aldus krijgt Minister van Staat Lefèvre de gelegenheid, de huidige onderwijstekorten aan te tonen, waar thans

blijkt dat te weinig aandacht wordt besteed aan de leer van de democratische instellingen en hun uitgebreide vormen. Een meer degelijke politieke vorming van de jeugd zou, volgens spreker, heel wat problemen en misverstanden uitsluiten. Wanneer zulk sterk bewustzijn van staatsburgerlijke rechten en plichten in Amerika mogelijk is moet dit hier toch ook mogelijk kunnen zijn.

Hierop voortgaand raakt spreker, zeer kort echter, het probleem «Leuven-Vlaams» aan en toetst dit aan de vroegere problematiek van Kongo, waar ogenschijnlijk eertijds ook alles naar wens verliep, maar men plots voor geweld en misdaad werd geplaagd, met het gekende gevolg.

Spreker zegt, dat democratie niet mag ontaarden in demagogie zoals in verschillende omstandigheden dit reeds te betreuren viel. De aftakeling van het gezag is regelrecht in tegenstrijd met het uitbouwen van de ware democratie en leidt integendeel naar een dictatuur, zoals we deze hebben weten ontstaan in Duitsland in de jaren 1932-1934. Het resultaat hiervan was weinig bemoedigend.

In de gloed van zijn betoog komt spreker aldus tot de konklusie, dat de Vlamingen zich moeten bewust worden dat zij in de toekomst moeten kijken en zich niet richten naar het verleden, dat zij een land moeten bouwen dat zich kan inschakelen in een groter geheel, nl. Europa.

Een warm applaus viel dan ook onze Gentse Confrater te beurt, waarna de zitting werd geheven.

Nadien had in de Salons Périgord een ongewoon schitterende receptie plaats, aangeboden door Voorzitter en Mevrouw J. Van Den Heuvel.

Dat hier en later nog elders, over deze voordracht werd nagepraat, soms met gemengde gevoelens, kan alleen maar de kritische geest van de genodigden bevestigen.

Piet Blanckaert.

Plechtige Openingszitting van la Conférence de Jeune Barreau de Charleroi.

Spijtig dat «La Conférence du Jeune Barreau de Charleroi» op 27 januari 1968 zijn zeer talrijke genodigden nog niet kon ontvangen in het nieuwe gerechtsgebouw, dat pas in de maand maart ek. zal worden ingehuldigd.

Thans werd de plechtige openingszitting op nochtans grandioze wijze gehouden in de feestzaal van het Stadhuis, waar Mr. Jacques Piret als openingsredenaar handelde over... «Les Nouveaux Juges»... hierbij ingeleid door de sympathieke Voorzitter, Mr. Jean Brogniez die de traditionele welkomswwoorden uitsprak.

Het moet wel zijn dat «le défi américain» ook op menig confrater grote indruk heeft gemaakt want niet minder dan drie openingsredenaars voelden er zich dit jaar toe geroepen hun onrust uit te spreken voor de toekomst van rechtswetenschap en rechtsbeoefenaar ten overstaan van de snel voortschrijdende exakte wetenschappen en techniek; Mr. Piret toonde zich een gematigd optimist en zag wel heil in de vereenvoudiging gebracht door het nieuwe gerechtelijk wetboek, in de modernisering van het beroep en het aanwenden van de moderne technieken.

De Voorzitter toonde zich zo entoesiast akkoord met de opvattingen van de fel toegejuichte spreker dat hij verkoos de repliek over te laten aan de Heer Stafhouder Mr. Robert Tassin; doch ook deze verklaarde zich roerend eensgezind en beperkte zich dus tot enkele persoonlijke beschouwingen bij het behandelde onderwerp.

Nadat de zitting voor gesloten was verklaard verhuisde het talrijke gezelschap naar de Congreszaal van het Paleis voor Schone Kunsten waar de Heer Stafhouder en zijne Dame een felgesmaakte receptie aanboden.

Tenslotte had om 8 u. 's avonds een prachtig banket plaats in de salons van het Beursgebouw, waar de stem-

ming bij het nuttigen der fijne spijsen en heerlijke dranken met de minuut steeg en ten top werd gevoerd bij de opvoering van een machtige revue, waarvan het slotkoor nog tot vroeg in de morgen in de straten van Charleroi werd herzongen.

Zo, dat hadden we dan weeral!

F.M.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor notarissen: 32e jg. - nr. 1 (jan. 68):

M.E. Thuysbaert, Practische wenken in verband met het recht van voorkoop: Hoe het aanbod tot voorkoop opstellen?

Tijdschrift voor gemeenterecht: 20e jg. - nr. 1 (jan. 68):

Bossen en wouden. — Brand. — Brandweer. — Gemeentefinanciën. — Onteigening ten algemenen nutte. — Openbare onderstand. — Gemeenteraad - Stedebouw.

Nederlands Juristenblad. jg. 1968 - 10 febr. 1968:

J.C. Hooftman, Enkele juridische kentekenen bij de Nota Verkeersveiligheid. — G.E. Langemeijer, Vereniging voor wijsbegeerte des rechts. — A. Bockwinkel, Onttrekking aan het verkeer geen maatregel. — H.G.M. van der Voort, Verbintenissenrechtelijke aspecten van de geldontwaarding. — P.A.C. Bondam, De artikelen 389 en 447 W.v.K.

jg. 1968 - 17 febr. 1968:

Th. W. Van Veen, Afluisteren. — H.F. van Panhuys, In memoriam Prof. Mr. F.M. Baron van Asbeck. — M. Rutgers van der Loeff, Enige gedachten naar aanleiding van «Ein Diskussionsbeitrag am Rande der Prozesrechtsreform im Kanton Zürich». — A.P. Funke, Art. 99 en 100 R.O. en art. 426, latste lid, Rv. — F.B. Keulen, Efficiëntie. — A. De Haas, Proeve en Symboliek. — K. Jansma, Complicaties van partijen.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie: 99e jg. - nr. 4983:

Prof. Dr. Gouwgioksiong, De rechtsontwikkeling in Indonesië na de Sovereiniteitsoverdracht (vervolg). — R.H. Buining, Nogmaals het ontwerp voor gemeenschap van winst en verlies en die van de vruchten en inkomsten. — R.D. Kolléwijn, Overzicht der Nederlandse rechtspraak. Internationaal Privaatrecht (VII). —

Nieuwe literatuur over oorlog en vrede: jg. 5 - nr. 2 (februari 68):

Boekbesprekingen.

Journal des Tribunaux: 83e jg. - nr. 4605, 17 ber. 68:

P. Leleux, Faut-il créer la société commerciale européenne pour faciliter l'intégration économique dans la C.E.E.? — Rechtspraak.

Revue de droit intellectuel. — L'ingénieur-conseil: 37e jg. - nr. 11, nov. 67:

R. Vandepierre, La propriété industrielle face à l'informatique. — Conventions internationales. — Jurisprudence.

Recueil Dalloz Sirey: 1968 6e cahier, 7 febr. 68:

Nguyen Xuan Chanh, La nullité des sociétés commerciales dans la loi du 24 juillet 1966 (fin). — Notes de jurisprudence.

Revue du droit public et de la science politique en France et à l'étranger: nr. 6, nov.-dec. 1967:

U. Klein, Les dépens devant les juridictions administratives. — J. Cadart, Les autorisations d'absence, les missions et les séjours à l'étranger des membres de l'enseignement supérieur. — P. Dabiez, Le problème du droit à concours. — Chronique constitutionnelle et parlementaire française. — Analyses de jurisprudence.